

Petak, 14. januar 2005. godine
Svedok John Crosland
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.01 h.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA PARKER: Dobro jutro. Možda bi bilo dobro da uvedemo svedoka.

(svedok ulazi u Sud)

SUDIJA PARKER: Dobro jutro.

SVEDOK: Dobro jutro časni Sude.

SUDIJA PARKER: Mogu li da vas podsetim da je zakletva koju ste dali još uvek na snazi. Gospodine Guy-Smith?

SVEDOK: Razumem gospodine.

Svedok John Crosland

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC CAYLEY – NASTAVAK

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, zamoliću vas da pogledate tabulator broj 33, ali pre toga ću vam postaviti nekoliko pitanja koja proizilaze iz onoga što smo juče razgovarali. Gospodine Crosland, sećate se da ste juče objašnjavali časnom Sudu geografsko područje za koje vi smatrate da je bilo pod komandom štaba u Mališevu/Malishevě. Da li se sećate toga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Sećam se, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vojnim terminom, kako se naziva geografsko područje koje je pod kontrolom štaba?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Obično se naziva operativna oblast.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Tokom vašeg putovanja kroz Kosovo/Kosově, da li ste prolazili i kroz druge operativne oblasti kontrole?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, kada smo razmatrali čitav problem, razgovarali smo sa nizom ljudi koji su imali vezu sa razmatranjem ovog problema, i sastavili smo grube mape koje su po nama predstavljale operativna područja, a neka od njih su bila potvrđena i od drugih obaveštajnih izvora kojih se to takođe ticalo.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: I to su bila operativna područja pod kontrolom OVK na Kosovu/Kosově?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možete li da nam date još neki primer takvog područja osim ovog u Mališevu/Malishevë - operativnog područja pod kontrolom OVK na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Područje oko Rznića/Irznîq bilo je pod komandom Ramusha Haradinaja.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li je to ova karta?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Nije gospodine, ne.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: To je u tabulatoru broj 1.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, područje o kom sam govorio se nalazi upravo ovde kod Rznića/Irznîq i smatrali smo da je to područje pod kontrolom Ramusha Haradinaja, koja se verovatno...

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, sačekajte samo trenutak, jer karta još uvek nije stavljena na grafoskop.

TUŽILAC CAYLEY: Možemo li molim vas da vidimo kartu? Hvala.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da ponovo pokažete to područje? Izvinjavam se.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Područje o kome govorimo časni Sude nalazi se u Rzniću/Irznîq ili oko Rznića/Irznîq. Smatralo se da se možda to operativno područje prostiralo sve do Peći/Pejë uključujući i Dečane/Deçan i dole sve do područja Đakovice/Gjakovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A ko je bio komandant tog područja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Komandant tog područja je bio Ramush Haradinaj, koga sam i sreo u nekoliko navrata.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, šta je borbeni poredak?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, to je tehnički termin koji je u upotrebi u vojsci u vezi organizacije na osnovu koje se vidi snaga, brojnost ljudstva, vozila, naoružanja, i sposobnost određene jedinice da nešto preduzme.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste... da li ste ikada mogli da pripremite borbeni poredak za OVK na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Borbeni poredak su napravile spoljne obaveštajne agencije i ja sam lično bio malo skeptičan u vezi s tim. Ali to je moderan način sagledavanja obaveštajnih podataka. I po mom mišljenju, iz toga se dobijaju podaci koji su nešto drugačiji od onih na samom terenu. Ja sam davao procene na osnovu onoga što sam video na terenu, raznih komandi koje sam obišao, kao što sam juče pominjao, tako da smo paralelno radili na tome.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možete li časnom Sudu ponovo da kažete koje ste sve komande OVK obišli tokom vašeg boravka na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Naravno, časni Sude. Pre svega, područje Rznića/Irznîq pod kontrolom Ramusha Haradinaja. Jedna komanda je bila u području Jablanice/Jabllanicë, u ovom području ovde. Druga je bila na području Voćnjaka/Vajnikë;

Jedna je bila na području Drenice/Dreničë, u ovom području – to je malo selo koje nije obeleženo. Dalje, jedna komanda se nalazila istočno od Kosovske Mitrovice/Mitrovicë u Bajgori/Bajgorë. Kasnije ih je bilo u blizini Podujeva/Podujevë i selima u ovom ovde području, možda podređeni Bajgori/Bajgorë. U Lapušniku/Llapushnik - na glavnom putu Priština/Prishtinë – Peć/Pejë. Kao što smo juče govorili, Glavni štab ili bar ono što smo mi smatrali da je Glavni štab nalazio se u Mališevu/Malishevë, gde je bila i radio stanica u blizini područja Crni Lug/Carallukë, u planinama. Još jedan je bio u Sedlarima/Shalë, i poslednji je bio u Crnojlučju/Carralevë, na putu od Štimlja/Shtime preko Suve reke/Suharekë do Prizrena/Prizren. Verovatno je postojala jedna komanda i u području Budakovo/Budakovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: I to su sve komande kojih možete da se setite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Mislim da je tako gospodine, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A sada, odakle je OVK dobijala zalihe za svoje operacije na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam juče rekao časni Sude, većina snabdevanja je išla koridorom iz skladišta koji su se nalazili u Tropoji i Bajram Curiju preko albanske granice, otprilike između područja ovde i Vrbnice/Vërmicë južno. To je bilo početno područje. A nešto kasnije tokom godine je snabdevanje počelo da stiže i sa južne granice, granice Kosova/Kosovë i Makedonije.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Juče ste izjavili da ste znali za te kampove u Albaniji, u Bajram Curiju, Kukešu i Tropoji. Šta se događalo u tim kampovima, koliko vi znate?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Informacije koje smo mi dobili jesu da se tamo odvijala osnovna vojna obuka i da je to bilo istureno skladište za odeću, municiju i naoružanje, koje se odatle kasnije preko planina prebacivalo ili se krijumčarilo do Vrbnice/Vërmicë, glavnog međunarodnog graničnog prelaza.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Samo da bi bilo jasno: vojna obuka i snabdevanje kojih vojnih snaga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: OVK.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možemo sada da pređemo na sledeći telegram. Mislim da je reč o telegramu koji ste vi sastavili. Ipak je sastavio Landsman (Stephan) zamenik šefa misije. Ovo je obilazak koji je bio 9. jula 1998. godine na Kosovu/Kosovë. Da li ste vi bili u tom obilasku?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je bilo sa Kosovskom verifikacionom misijom, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste vi bili sa njima?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. Ja... Ja... ambasador i gospodin Slinn, sreli smo se s njima u našoj [britanskoj] ambasadi. Odveli smi ih na Kosovo/Kosovë, a britanski kontigent je otišao u Prizren/Prizren. I oni su nadalje radili svoj posao pošto sam ih upoznao sa geografskim područjem i odveo u razne oblasti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete ili ne da nam kažete nešto o tom izveštaju?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U izveštaju na strani broj 2 piše da OVK kontroliše područje Dobre vode/Ujmirë koje se nalazi na glavnom putu Priština/Prishtinë – Peć/Pejë, malo severnije od puta ovde.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete to molim vas da obeležite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: (*svedok obeležava*). Dobra voda/Ujmirë su dugo bile sabirni centar za ljude koji su bili proterani iz svojih kuća. Zatim su obišli ovim glavnim putem u Đakovicu/Gjakovë, prošli su Rakovinu/Rakovinë, koja je označena. I ponovo, kao što je već bilo uobičajeno, vidali su samo uništena i opustela sela u tim područjima.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A ko je uništio ta sela?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uništile su ih Srpske snage bezbednosti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Još nešto u ovom izveštaju?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U izveštaju stoji da je OVK viđena u području Rudnika/Runik, ovde severno, na severnom putu, što je opet sasvim moguće zbog blizine područja Drenice/Drenicë. Ponovo ovde gore jedna veoma izolovana oblast. I ponovo većina sela okolo... duž puta od Mitrovice/Mitrovicë prema Peći/Pejë, blizu Istoka/Istog što je već bilo uobičajeno, sva su sela takođe pretrpela veliku štetu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Od strane Srpskih snaga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, ponovo od strane Srpskih snaga. Niže dalje na strani, pominje se OVK u Crnoljevu/Carralevë, što smo detaljnije juče razmatrali. To je na putu od Štimlja/Shtime do Suve reke/Suharekë. I ponovo, kao što sam već naznačio, tu se nalazio Štab OVK. A na drugoj strani... piše strana broj 5, ali je to očigledno strana broj 3, mislim - tu se potvrđuje ono što sam rekao da su razaranja bila već uobičajena stvar u to vreme na Kosovu/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A šteta koja je primećena na području Dečani/Dečan - Peć/Pejë, da li se o tome govori na stranici broj 5?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju stoji da Snage MUP i JSO nasumice pucaju na kuće i poslovne objekte i pljačkaju. VJ je takođe učestvovala u razaranju Crnoljeva/Carralevë. Da li ste vi videli da Srpske snage pucaju na kuće i krađu i pljačkaju ono što je u njima?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, video sam gospodine. Ja sam to snimio i potom sam snimak predao generalu Ojdaniću krajem jula meseca, kada je Vojska Jugoslavije objavila da njihove redovne vojne snage nisu angažovane na Kosovu/Kosovë. Mi smo taj video snimak onda predali Generalštabu VJ da bi im dokazali da to nije tačno. Videlo se na snimku da se koriste tenkovi, artiljerija, a čuli smo i višecevne raketne bacače, koje su ispaljivane na području Junika/Junik.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li imate još neki komentar o ovom izveštaju?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uz dužno poštovanje, skrenuo bih pažnju časnom Sudu na poslednji paragraf pod naslovom "Nesrazmerna sila", a to je upravo o čemu smo govorili - da je velika šteta bila učinjena. Ako se ne varam, već je u mesecu oktobru četvrtina miliona ljudi izbačeno iz svojih kuća: neki su otišli u Albaniju, neki u Crnu Goru, a to je bila slika velike štete koja se videla na čitavom području

Kosova/Kosovë. Uglavnom su je napravile Srpske snage bezbednosti. Bilo je takođe i neke štete koju je napravila OVK, ali to nije bilo na istom nivou stepena razaranja.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Na sledećoj strani se nalazi izveštaj koji ima datum 30. juli 1998. godine. Ono što planiram da uradim, kako bi spasio prevodioce, pročitacu samo zaključak, a vi možete da komentarišete bilo šta u samom izveštaju. Dakle, ovo je situacija koja stoji u izveštaju za 28. i 29. juli 1998. godine. Zaključak: "U obilazak krenuli sa OVK iz Orahovca/Rahovec za Mališevo/Malishevë. Dozvolili su nam da nastavimo putovanje na sever putem Peć/Pejë – Lapušnik/Llapushnik – Priština/Prishtinë. Naišli na jurišne snage SAJ, PJP i VJ razmeštene za napad na Mališevo/Malishevë. Dalje borbene grupe uključuju JSO, PJP i VJ u Kijevo/Kijevë. Operacija se nastavlja u Dulju/Duhël, Ilača. Pucnjava čitavog dana. Junik/Junik je pod tenkovsko-artiljerijskom i minobacačkom vatrom od 13.00 časova. Nema odgovora na pitanja gde je civilno stanovništvo iz Orahovca/Rahovec. Mališevo/Malishevë otprilike 30.000. Ne pominju se stradanja - moguća masovna grobnica u Orahovcu/Rahovec. Kako Srpske vlasti objašnjavaju neumerenu štetu koja je naneta gradovima i selima?" Sada prvo pitanje: da li ste vi gospodine bili u ovom obilasku?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Jesam gospodine. Ja sam organizovao ovaj obilazak koji je bio u stvari povratak iz obilaska Orahovca/Rahovec na sever prema području Mališeva/Malishevë – gde smo bili... bili zadržani, o čemu smo juče govorili. Ovog puta su oni očigledno znali da se velike Srpske jurišne snage, koje ste vi opisali, nalaze u Lapušniku/Llapushnik i na raskršću za Kijevo/Kijevë spremni za napad na Mališevo/Malishevë, i taj je napad preduzet kada smo otišli iz tog područja. Do tada je naravno većina ljudi već napustila Mališevo/Malishevë, i samo je velika šteta pričinjena na putu koji vodi ka Mališevu/Malishevë. Sva sela su bila uništena kao i deo područja oko Mališeva/Malishevë, ali ne i područje oko štaba koji je napušten. Posle toga sam ja odveo grupu "Trojke" u Mališevo/Malishevë da bi im pokazao gde se nalazila OVK tamo. A to je dovelo do čitavog niza izbeglica koje su napustile Mališevo/Malishevë i otišle u područje doline mesta Pagaruše/Pagarushë, a ono se nalazi severno od Suve reke/Suharekë gde smo u jednom trenutku imali između 40.000 i 50.000 izbeglica.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li imate još neki komentar gospodine Crosland na ovaj izveštaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Izvinjavam se časni Sude. Kao što sam juče opisao, VJ je u području oko Blaca/Bllacë imala položaje odakle je artiljerijom podržavala dejstva na čitavom ovom području, odakle je viđena i snimljena teška artiljerija tokom meseca jula, avgusta i septembra.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Mislim da možemo da pređemo na drugi izveštaj. Ovo je izveštaj Vojnog odseka iz Peći/Pejë komandi vojnog odseka u Prištini/Prishtinë. ŠTG, što znači Šiptarske terorističke grupe pružaju otpor snagama MUP – Ministarstva unutrašnjih poslova: "ŠTG iz sela Junik/Junik pružaju snažan otpor snagama MUP-a. Deo sela je očišćen; nastavlja se sa akcijom čišćenja. Snage Vojske Jugoslavije pomažu u ovome pripadnicima MUP-a, a iz garnizona u Peći/Pejë su angažovana tri tenka. Nemamo podatke o posledicama sukoba". Paragraf broj 2: "Aktivnosti ŠTG protiv pripadnika snaga VJ i njenih regruta kao i civilnog stanovništva: "Snage VJ u sadejstvu sa MUP-om deluju u rejonu sela Iglarevo/Gllarevë i Junik/Junik, nastavljajući sa čišćenjem područja oko sela Iglarevo/Gllarevë i Kijevo/Kijevë kao i Junika/Junik odakle i dalje jake snage ŠTG pružaju žestok otpor." Sada, imajući na umu događaje koji su opisani u ovom izveštaju, da li su vam bili poznati ti događaji na području Junika/Junik krajem jula meseca?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. I kao što sam malopre već rekao, mi smo već naglasili Generalštabu VJ da znamo da su njihove snage uključene u operacije, a ovde imate i njihovu potvrdu da su umešani u sukobe, iako su oni tvrdili da nisu. A to je u vezi sa borbama oko Junika/Junik o kojima smo juče govorili da su se vodile tada već tri meseca, i još uvek su trajale krajem jula meseca. Drugo što sam želeo da kažem je da sam bio kod sela Iglarevo/Gllarevë koje ću vam na karti ovde obeležiti, koje se nalazi odmah iza područja Dobra voda/Ujmirë i bili smo prisutni kada su Snage bezbednosti... Srpske snage bezbednosti ušle u to selo i doslovno su provaljivali kroz vrata, spaljivali kuće i kidnapovali meštane koji su se tu našli. To je jedna agrarna sredina i svi koji su tamo ostali su pokušavali da nastave sa obradom zemlje, ali su Srpske snage bezbednosti na njih gledali kao na pretnju za njihove operacije duž puta Priština/Prishtinë – Klina/Klinë – Peć/Pejë. Iz tog razloga su sistematski uništena sva sela duž tog puta, jer su smatrali da bi OVK u njima mogla da se skloni od napada.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da predemo na sledeći izveštaj. Ovo je naređenje 15. Oklopnoj brigadi. Možete li da kažete Pretresnom veću gde se nalazila 15. Oklopna brigada?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, 15. Oklopna brigada je bila u Prištini/Prishtinë, u predgrađu Prištine/Prishtinë. Posećivali smo je pre ove operacije u više navrata. I ponovo ovo pokazuje da su oni bili uključeni u borbe, kako i piše u više paragrafa, zajedno sa pripadnicima MUP-a, i dalji dokazi govore da je došlo do sadejstva VJ i formacija MUP-a.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 4 se govori o prethodnim operacijama jedinica VJ i MUP-a koje su sprovedene i vođene iz Zajedničke komande. Da li ste mislili na taj paragraf?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. To je tačno gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada govorimo o paragrafu broj 1, i ja neću da čitam imena svih ovih sela, ali se govori o operacijama u području Komorana/Komoran Lapušnika/Llapushnik i Kijeva/Kijevë između 25. jula i 6. avgusta 1998. godine. Da li vam je bilo poznato da su se dogodile te operacije u tom vremenskom periodu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, bili smo časni Sude. Područje o kom govorimo ovde ide od Lapušnika/Llapushnik pa na sever do Mališeva/Malishevë i zatim ka Blacu/Bllacë i Dulju/Duhël. To je bilo centralno područje od visokog taktičkog i strategijskog značaja za Srbe, i oni su konstantno čistili čitavo područje, i sva sela na ovom području su bila manje-više svačijena sa zemljom od strane Srpskih snaga bezbednosti tokom tog perioda.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da predemo na izveštaj od 27. avgusta 1998. godine. Ponovo ću da pročitam sažetak na početku: "25. avgusta 1998. godine operacije VJ/MUP u Štimlju/Shtime, Dulju/Duhël, Blacu/Bllacë i južno od Komorana/Komoran ka Sedlarima/Shalë; čula se teška artiljerija i teška pucnjava. Nije bio dozvoljen pristup južno od Mališeva/Malishevë. Čini se da se OVK vraća na stara područja. 26. avgusta 1998. godine obezbeđen je prolaz kroz Junik/Junik pod kontrolom MUP-a i izvršen je obilazak preko sanitarnog kordona od Ponoševca/Ponoshec do Đakovice/Gjakovë. Ovo je područje pod ne tako snažnom kontrolom VJ. Obišli smo Jošanicu/Jashanicë i videli prizore razorenih kuća. OVK je zaustavila naš obilazak u Brocni/Burojë kako bi stvorili utisak da OVK kontroliše područje. Bezobzirna razaranja i spaljivanje kuća se nastavlja. Predviđa se nastavak agresivnih operacija Snaga VJ/MUP. Humanitarna situacija i oštećenja postaju

sve gora." A sada gospodine Crosland, na stranu ponovljeno pominjanje Junika/Junik, ovde se zapravo govori o onom istom području o kom smo maločas govorili u poslednjem tabulatoru, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude. Ovo je u stvari bio početak pokušaja Srpskih Snaga bezbednosti da obezbede kontrolu nad tim područjem, a kao što smo juče rekli, tri od četiri glavna puta su bila blokirana od strane OVK, i ovde sada vidimo kontra-ofanzivu Srpskih Snaga bezbednosti kako bi očistili to područje i pokušali da ponovo zadobiju kontrolu nad njim. Opisano područje je u oblasti Lapušnika/Llpushnik, Mališeva/Malishevë i Blaca/Bllacë. Operacije oko Junika/Junik se i dalje nastavljaju. Mi smo onda našeg ambasadora odveli u Jošanicu/Jashanicë i Voćnjak/Vajnikë gde se nalazio Štab OVK. Ja sam želeo da mu pokažem da je OVK organizovana na labav način ali da ima svoj štab u tom području.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ponovo ste pomenuli spaljene kuće. Da li se sećate gde je to bilo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, kao što sam već mnogo puta rekao, ovo se svakodnevno dešavalo. I svaki put kada smo vršili obilazak područja, ono bi bilo pokriveno dimom sa spaljenih polja, kuća, benzinskih stanica, skladišta. Do čega bi god stigli Srbi, oni bi to uništili u nameri da etnički očiste područje od kosovskih Albanaca.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređite na sledeći izveštaj od 10. septembra 1998. godine. Ponovo ću da pročitam sažetak: "Potencijalna grobnica 2 kilometra jugoistočno od Rznića/Irznijq, 8 do 12 leševa, Srbi tvrde 40, jer ih 40 nedostaje. Pronađene su kineske čaure na tom području što ukazuje da je za to odgovorna OVK. Treba sprovesti autopsiju." Paragraf broj 2: "Interno raseljena lica - koncentracija između 5.000 i 15.000 ljudi koji se kreću ka jugu kako bi se ponovo naselili u selima oko Suve reke/Suharekë. Od Komorana/Komorán do Sedlara/Shalë sva su sela teško razorena. Civilno stanovništvo se polako vraća. Tokom obilaska, ljudi su nam rekli da se svega njih 25 vratilo i da nemaju dovoljno hrane i građevinskog materijala za obnovu." Gospodine Crosland, možete li još jednom da nam pokažete gde se nalazi selo Rznić/Irznijq?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Naravno časni Sude. Srpske Snage bezbednosti su stupile sa nama u kontakt – tada smo se nalazili u Đakovici/Gjakovë, odakle smo u pratnji MUP-a otišli do Prilepa/Prilep a zatim smo skrenuli desno u Rznić/Irznijq, a onda smo prošli kroz ovo područje koje vam sada pokazujem – još nekih 5 kilometara severno od Rznića/Irznijq.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A šta ste tamo videli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tokom tog puta videli smo da su se vodile operacije uz učešće tenkova, oklopnih vozila. Udarne jedinice JSO i SAJ su čistile najmanje po drugi ili treći put sela Rznić/Irznijq i Prilep/Prilep koja su bila teško oštećena. Prilep/Prilep je više-manje bio srušen sa zemljom. Te operacije su još uvek bile u toku. Seno je bilo spaljeno, a potpuna destrukcija infrastrukture se nastavljala dok smo mi prolazili. Onda smo naišli na, kako to nazivamo, potencijalnu masovnu grobnicu, gde se nalazilo šest do osam leševa u jarku koji je bio pod vodom dubine 3 do 5 metara. Tada sam pokupio čaure koje su bile kineske proizvodnje, što je ukazivalo na to da je moguće da je OVK počinila taj zločin. Međutim, mi nismo mogli da identifikujemo te nesrećno nastradale. Ja sam procenio da su se oni tu nalazili negde između nedelju dana i mesec dana, ali je veoma teško da to procenite kada se oni nalaze u vodi. Posle toga, ja sam doveo i našeg ambasadora i lorda Ashdowna na ovu lokaciju, kao i potpredsednika Srpske vlade Milutinovića, koji je došao kasnije tu. Ukoliko to Srpske Snage bezbednosti nisu

uspele da zamaskiraju na veoma lukav način, zaista se činilo moguće da je to uradila OVK, a uz to se isticalo da postoji još 40 nestalih Srba, i da se oni drže na području Jablanice/Jabllanicë, u ovom ovde području.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Samo da bi to bilo jasno: koje su nacionalnosti bili ubijeni u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao časni Sude, bilo je nemoguće da se utvrdi, jer nismo mogli da pridemo leševima tih nesrećnih ljudi zbog vode, tako da je to mogao da bude bilo ko. Ali dokazi su navodili na to da su Srbi ipak ovaj put možda govorili istinu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ako možete da pređete... ukoliko nemate još neki komentar na to, ja mislim da smo pokrili...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Želeo bih uz dužno poštovanje da skrenem časnom Sudu pažnju na paragraf broj 7. Ovo je izveštaj Kosovske verifikacione misije u kome se navodi broj od 171.000, koja vam daje neku predstavu o tome kolika su bila razaranja i o masovnom pokretu ljudi koji je tada uzeo maha. Većina njih se, kao što sam već rekao pre, njih 40.000 do 50.000 se nalazilo u dolini kod mesta Pagaruše/Pagarushë, a to je severozapadno od područja Suve reke/Suharekë koju vam sada pokazujem.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vi sada govorite o raseljenim licima zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da pređemo sada na stranice izveštaja od 6. novembra 1998. godine. Ponovo ću da pročitam samo sažetak: "Zajednički zahtev da se što pre razgovara o sve lošijoj bezbednosnoj situaciji na Kosovu/Kosovë, kao i o aktivnostima OVK, ponovo angažovanje MUP-a, nedovoljna kontrola prelaska granice ka Albaniji, poseta generala Perišića jedinicama na Kosovu/Kosovë od 4. do 6. novembra 1998. godine, vojni ataše predlaže nužnu izmenu pristupa." Na šta se tačno ovo odnosi u sažetku?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ovo se odnosi na sastanak na koji me je pozvao general pukovnik Dimitrijević koji je bio načelnik Kontraobaveštajne Službe da bi sa mnom razgovarao o onom što se dešava na Kosovu/Kosovë, jer kao što sam već ranije pomenuo, krajem meseca avgusta i septembra, Kosovo/Kosovë... Srpske snage bezbednosti su tokom meseca aprila izvršile procenu, a onda su kako ja to kažem izvele taktički napad na OVK koja je u to vreme bila dezorganizovana, povlačila se, ali je postojala zabrinutost da se OVK sve intenzivnije snabdeva iz Albanije. I dok su Srbi možda imali taktičku prednost, oni svakako nisu imali strateške mogućnosti da jednom zauvek završe sa OVK, i o tome je u stvari general Dimitrijević i govorio. Kao što sam mnogo puta juče o tome govorio... tokom jučerašnjeg zasedanja, nijedna od strana nije imala kontrolu duže od par dana, posle čega bi ona druga strana ponovo povratila kontrolu, i tako je to išlo u krug u određenim intervalima. General Perišić, koji je bio načelnik generalštaba, otišao je u obilazak kako bi podigao moral jedinicama VJ na Kosovu/Kosovë, jer su oni u to vreme smatrali da su OVK naterali na povlačenje, ali mi smo videli da se to kasnije promenilo kada je OVK ponovo počela da dobija sredstva, a tada je i počeo pritisak NATO alijanse na Jugoslaviju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste rekli Dimitrijeviću za uništavanje infrastrukture i kuća koje ste vi videli na Kosovu/Kosovë ?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, jesam časni Sude. A u paragrafu broj 5 on je priznao da je VJ prekoračila svoja ovlašćenja u toku letnje ofanzive, ali da se to dogodilo zato što je ona morala da nadomesti neefikasnost MUP-a. Mislim da je to bila glavna tema o kojoj smo razgovarali. Razaranje je bilo... uglavnom je u ovom određenom slučaju bilo izvršeno od strane MUP-a, ali direktna i indirektna tenkovska i artiljerijska vatra je došla od jedinica VJ. Ponovo bih želeo uz dužno poštovanje da skrenem časnom Sudu pažnju na paragraf broj 6, gde stoji, po mišljenju generala Dimitrijevića, da se nastavlja odsustvo odgovornosti Albanije da putem policije ili na drugi način kontroliše granicu. Ovo je bila jedna od onih žalbi koje je upućivala Vojska Jugoslavije, i to sa mnogo razloga, kao što smo već ranije rekli.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da pređemo sada na sledeći diplomatski telegram od 6. novembra 1998. godine. Paragraf broj 4, koji sada čitam: "Srpski i albanski izvori prikazuju različitu sliku niza incidenata niskog intenziteta. Opšti utisak je da OVK kontroliše puteve u nekoliko područja, ali obe strane u ovom trenutku nastoje da izbegnu veće provokacije. Pucnji su se čuli od strane OVK sa planine Čičavica/Çiçavicë na području Drenice/Drenicë, gde se dogodio zadnji veći sukob tokom leta. U odvojenom incidentu, naoružani Albanci su zaustavili autobus na putu od Prištine/Prishtinë ka Kosovskoj Mitrovici/Mitrovicë. Ispitivali su dvojicu Srba – jednog vojnika i jednog policajca. Vojnik je posle toga pušten, ali se i dalje ne zna šta je bilo sa policajcem. U međuvremenu se i dalje dva novinara agencije *TANJUG* nalaze u zatvoreništvu OVK. Beogradski mediji, i oni pod državnom kontrolom kao i oni nezavisni, nastavljaju u velikoj meri da izveštavaju o tome." A sada, gde je u tom trenutku na Kosovu/Kosovë OVK počela da preuzima kontrolu na putevima?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Želeo bih uz dužno poštovanje da skrenem časnom Sudu pažnju na paragraf broj 6, a to je bilo vreme kada je gospodin Holbrooke kao i ja govorio da je NATO izdao *Akt naređenja* državi Jugoslaviji. [SR] Jugoslavija se tada nalazila pod velikim pritiskom da povuče svoje snage, što su oni i uradili, tri borbene grupe su povukli, a tom povlačenju smo prisustvovali ja i još jedna osoba. Savet koji sam dao vlastima kako u Londonu tako i u SHAPE [Glavni štab NATO savezničkih snaga u Evropi] bio je da ukoliko se VJ povuče sa ovih položaja, da će onda OVK zauzeti te položaje osim ukoliko ih mi ne zamenimo nekim drugim snagama. Da budem pošten prema Srbima, oni su se povukli kako je i bilo naređeno u kasarne u Prizrenu/Prizren, Uroševcu/Ferizaj i Prištini/Prishtinë. I istine radi, OVK je došla na nekih od tih položaja kao što smo čuli, i pucali su sa planine Čičavice/Çiçavicë, a to je planina sa koje se kontroliše dolina kroz koju vodi put od Prištine/Prishtinë ka Kosovskoj Mitrovici/Mitrovicë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dakle, kada govorimo o OVK kontroli na putevima, to se odnosi na ovo što ste upravo izjavili?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Sada, ovde se takođe pominje i incident kada su naoružani Albanci zaustavili autobus na putu Priština/Prishtinë-Kosovska Mitrovica/Mitrovicë i ispitivali dvojicu Srba, jednog vojnika i jednog policajca, i policajac je nestao. Da li se sećate tog događaja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, sećam se časni Sude. Srbi su bili sasvim prirodno veoma ljuti jer se neko uplita u njihove poslove u samom srcu njihove zemlje, severno od Prištine/Prishtinë, na putu između Prištine/Prishtinë i Mitrovice/Mitrovicë. Ovde na zapadnoj strani...

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete kartu da stavite preko...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da li je ovako u redu?

ADVOKAT GUY- SMITH: Izvinjavam se časni Sude, ako mogu? Ja cenim to što je u uvodnoj reči gospodin Cayley naznačio kako želi da govori o stvarima imajući u vidu opšti kontekst, ali mi već neko vreme govorimo o periodu koji ne potpada pod vremenski okvir optužnice, i zato ja zbog zapisnika ulažem prigovor po pitanju relevantnosti.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Guy-Smith. U ovom trenutku Pretresno veće neće intervenisati gospodine Cayley, ali mislim da razumete da postoji osnova za ovaj prigovor, i pozivamo vas da pažljivo razmotrite to područje koje je relevantno za ovaj predmet i ono koje ide preko toga i koje pruža samo veoma uopštenu sliku.

TUŽILAC CAYLEY: Mogu li da odgovorim na prigovor?

SUDIJA PARKER: Nema potrebe, jer sam ja upravo rekao da Pretresno veće neće da interveniše.

TUŽILAC CAYLEY: Ali ja verujem da ima potrebe, jer sam ja rekao u mojoj uvodnoj reči i mogu sa gospodinom Guy-Smithom da razgovaram o tome posle zasedanja, ja sam izjavio da je to neophodno da se uradi na osnovu pravnog testa koji je zasnovan u *Predmetu Tadić*. Ja razumem da vi ne želite da ulazim u dalje razmatranje, ali smatram da je potpuno prihvatljivo da se navede ovaj dokaz. Časni Sude, ja ću da nastavim, i mislim da ćete videti da postoje još dva izveštaja nakon ovog, tako da mislim da će gospodin Guy-Smith biti zadovoljan što nisam prešao okvir kog sam trebao da se držim.

SUDIJA PARKER: Moram da kažem da je ovo upravo ohrabrilo stav Pretresnog veća koji smo izneli.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gde smo stali? Izvinite.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Govorili smo o području na planini Čičavica/Çiçavicë što se nadam da sam objasnio.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da. Hapšenje... hapšenje tih lica iz autobusa na putu Priština/Prishtinë - Kosovska Mitrovica/Mitrovicë. Da li se sećate tog događaja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zaista se sećam časni Sude. I kao što sam pre pomenuo, područje o kom govorimo se nalazi u srcu zemlje severno od Prištine/Prishtinë prema Mitrovici/Mitrovicë gde je sa zapadne strane bilo više srpskih sela, a OVK se spustila sa planine Čičavica/Çiçavicë i izvršila kidnapovanje jednog lica.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se sećate dvojice novinara koje je OVK držala u zatvoreništvu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne sećam se časni Sude. Do sada je na stotine novinara otišlo na Kosovo/Kosovë u potrazi za nekom pričom. Neki su se držali saveta da je tamo opasno putovati unaokolo, dok drugi nisu. Tako da ne... bojim se da ne mogu da se setim tog konkretnog incidenta..

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da pređemo na sledeći izveštaj od 16. novembra 1998. godine. Interesuje me samo paragraf broj 6: "13. novembra 1998. godine je jedan vojnik

poginuo a trojica su teško ranjena kada je OVK izvršila prepad na konvoj VJ u blizini Dulja/Duhël na putu od Prištine/Prištinë do Dulja/Duhël. Prištinski korpus VJ je informisao vojnog atašea (koji je u vreme kada se incident dogodio putovao iz Prizrena/Prizren) kao i predstavnike KDPM, Kosovske diplomatske posmatračke misije/KVM, Kosovske verifikacione misije i zamolio je vojnog atašea da vidi povređene i nastradalog vojnika. 15. novembra, takođe blizu Dulja/Duhël, KDPM, Kosovska diplomatska posmatračka misija SAD-a je izvestila da je prolazeći, kolona VJ otvorila vatru u blizini njihovih vozila. Bullivant (glasnogovornik KVM) je izjavio da je KVM zatražila objašnjenje od VJ, koja je u svojoj izjavi demantovala da se taj incident dogodio. Odvojeno od toga, izvori u VJ su sugerisali da je u stvari ta navodna pucnjava bila zvuk auspuha na vozilu. Shvatam da je KDPM zauzeo znatno mekši stav prema tom incidentu, iako mi je Pellnas (šef kancelarije za vezu KVM u Beogradu) rekao jutros da je on smatrao kako je VJ ciljala na taj konvoj i da očekuje da će Walker da pokrene to pitanje tokom sastanka sa Miloševićem kasnije tokom dana." Ja sam ovo pročitao u celosti, ali mene u stvari zanima ovaj napad na konvoj VJ kod Dulja/Duhël. Možete li da nam pokažete gde se na karti nalazi Dulja/Duhël?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časní Sude. Mesto se nalazi na glavnom putu o kom smo juče detaljno govorili a koji ide između Štimlja/Shtime, Dulja/Duhël i zatim vodi ka Prizrenu/Prizren. Ja sam bio u Prizrenu/Prizren tog dana i vraćao sam se nazad relativno kasno tog dana. VJ nas je zaustavila i zatražila da se vratimo u Prizren/Prizren zbog tog incidenta koji se dogodio, u kom je vojnik poginuo a drugi su vojnici bili povređeni. Pitao sam komandanta koga sam dosta dobro poznavao da li mogu da pomognem. Mi smo otišli u bolnicu i tamo videli tog mrtvog vojnika. Pružili smo medicinsku pomoć i lekove njihovom doktorima kako bi oni mogli da leče... mislim da je u tom napadu lakše bilo ranjeno pet vojnika. Ja sam sastavio izjavu, i ta zajednička izjava koju smo potpisali i komandant u Prizrenu/Prizren i ja objašnjava taj konkretni incident. Kada je reč o KVM, videćete to u paragrafu, ako smem da vam uz puno poštovanje skrenem pažnju na paragraf broj 10, gde se nalazi komentar Šešelja koji kaže da Srbi ne trebaju da imaju poverenje u KVM. Ja ne mogu ni da potvrdim ni da poreknem da se ovaj događaj zaista odigrao, ali kao što sam već rekao juče, to područje oko Dulja/Duhël do Crnoljeva/Carralevë i Štimlja/Shtime je bilo veoma opasno. I sasvim je moguće da se incident dogodio posle napada na VJ u kom su oni izgubili vojnike, i može da se razume njihov bes posle toga.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Izvinite, a o kom incidentu vi sada govorite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: O incidentu gospodine u paragrafu broj 5, u kom piše da je VJ napala... ili pucala na KDPM SAD-a.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U poslednjem izveštaju koji se nalazi u tabulatoru broj 42 piše: "20. novembra dvojica srpskih policajaca, obojica iz severoistočne Srbije su ubijeni u selu Prilep/Prilep blizu Dečana/Dečan, a četvorica njih su ranjeni. Njihovo vozilo je naišlo na jednu protivtenkovsku minu, a zatim je usledila i pucnjava iz protivautomatskog oružja. Ima i izveštaja o oštrom policijskom odgovoru u tom području tokom vikenda, što obuhvata i premlaćivanja ljudi i napade na nekoliko preostalih kuća u Prilepu/Prilep koje su bile netaknute. OVK je objavila 22. novembra da je uhapsila jednog srpskog policajca i jednog civila za koje sumnjaju da su pljačkali albanska sela. Njih su zadržali policijski organi OVK. Policijska statistika objavljena 23. novembra govori o 163 napada OVK u periodu između 13. oktobra i 20. novembra, što je rezultiralo pogibijom 14 policajaca i ranjavanjem 21 policajca. Dvojica vojnika VJ su poginula a dvojica vojnika i jedan civil su ranjeni u istom tom periodu." Pokažite nam molim vas Prilep/Prilep na karti?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Časni Sude, Prilep/Prilep je mali... mali gradić koji se nalazi na putu od Peći/Pejë ka Dečanu/Dečan. Prilep/Prilep se nalazi ovde, a Đakovica/Gjakovë se nalazi dole niže. To je u stvari već bila neka vrsta linije fronta duž koje su se vodile borbe u mesecima o kojima smo govorili. U Prilepu/Prilep se nalazio jedan odbrambeni položaj MUP-a koji je bio redovno napadan od strane OVK, ovaj deo, kao što sam vam ranije napomenuo, upravo istočno od sela Rznić/Irznîq, tako da su oba ova sela bila pod velikom pažnjom obe strane. I kao što sam već rekao, Prilep/Prilep je tada nakon razaranja bio otprilike 25 centimetara visok.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Njihovo vozilo je naišlo na anti-tenkovsku minu. Šta se s njim dogodilo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne sećam se tačno datuma, ali otprilike u to vreme, ja sam posetio Štab OVK u Rzniću/Irznîq, blizu Rznića/Irznîq. To je bilo područje Ramusha Haradinaja. Oni su želeli da nam pokažu njihovo novo oružje: automatske puške, snajpere i *panzerfaust* koji je predstavljao protivtenkovsko oružje koje je upravo stiglo iz Albanije onim starim koridorom koji je vodio kako sam već mnogo puta pominjao od Dečana/Dečan do Tropoje. Takođe su dobili i mnogo više odeće jer su nosili znatno adekvatniju borbenu uniformu i svi su bili isto opremljeni, što je ukazivalo da su dobili, kao što sam rekao, novu isporuku. I ako mogu časni Sude da vas podsetim, kada već o tome govorimo, u paragrafu broj 3 stoji da je u to vreme gospodin Holbrooke bio u Jugoslaviji i da je pokušavao da se ovaj sukob razreši. Dakle, Srbi su se nalazili pod velikim pritiskom, a OVK i albanske vlasti su koristile taj pritisak pod kojim su se Srbi nalazili.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ovde se spominje 163 napada OVK u periodu od 13. oktobra do 20. novembra 1998. godine. Možete li to da komentarišete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da časni Sude. To nije neproporcionalan broj, ali on onda uključuje i ozbiljnije incidente, kao što je ubistvo policajca protivtenkovskim oružjem, kao i verovatno sasvim male incidente. Prema tome, brojka od 163 napada, možda je od toga bilo 100 ozbiljnijih napada a možda 63 ne tako ozbiljnih, ali to je uobičajena situacija na koju nailazite kada baratate brojkama.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U redu, hvala vam. Još samo nekoliko poslednjih pitanja kako bi razjasnili ono što smo govorili o Mališevu/Malishevë. Da li ste se vi ikada sastali sa komandantom OVK po imenu Fatmir Limaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ako je njegov nadimak Çeliku, onda je moj odgovor da. Ali problem u tim početnim danima časni Sude bio je da kada bi pitali nekoga kako se zove, da bi dobili u stvari njegovo šifrovano ime, tako da ja ne mogu sa sigurnošću da kažem da je to osoba koju sam sreo, jer su oni tada funkcionisali veoma pažljivo zbog sopstvene sigurnosti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A čovek koga ste sreli u Mališevu/Malishevë, da li vam je on govorio o njegovoj zoni kojom komanduje i o trupama koje su u to vreme bile pod njegovom kontrolom?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne baš mnogo, ne. Ali kao što sam već pokušao da kažem, razgovarali smo o raznim gradovima i selima u tom području koje je on očito dobro znao, i mislim da je iz tog mogao da se izvuče razuman zaključak - da su ta mesta bila unutar njegove taktičke operativne zone. Ali kao što sam već rekao časni Sude, veoma teško je sakupiti vojnu formaciju koja je raspoređena na širem terenu i kojoj se za petama

nalazi jedna brojno superiorna vojna sila, zbog čega su oni [OVK] već u prvim danima naučili svoju lekciju u Drenici/Dreniče...

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Izvinite, zbog transkripta, ko su to oni?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Izvinite, Oslobodilačka Vojska Kosova, ako bi boravili i borili se u području koje je pružalo geografsku prednost Srpskim snagama koje su bile pokretne i imale dalekometno oružje, onda bi im bili naneti veliki gubici. Dakle, da – postojala je organizacija i postojala je komandna struktura, postojali su štabovi raspoređeni širom Kosova/Kosovë, kao što sam to već rekao časnom Sudu.

TUŽILAC CAYLEY: Hvala časni Sude. Nemam više pitanja za ovog svedoka, i sada je slobodan za unakrsno ispitivanje.

SUDIJA PARKER: Hvala vam puno. Gospodine Mansfield?

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MANSFIELD

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Gospodine Crosland, ja zastupam nekoga ko se zove Fatmir Limaj. Danas je čini mi se prvi put sa vaše strane nagovešteno da ste se verovatno videli sa čovekom tog imena, zar ne? Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da jeste. To je bilo prvi put da mi je to konkretno pitanje postavljeno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je? Prvi put da vam je to konkretno pitanje postavljeno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Koliko se ja sećam gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A kako ste vi onda znali da je to povezano sa imenom Çeliku?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zato što je u jednom od mojih izveštaja koje sam napisao u vreme dok sam bio na Kosovu/Kosovë, to bilo povezano od strane druge obaveštajne službe čije su mi informacije bile na raspolaganju.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pa gde je taj izveštaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne znam gospodine. Ti izveštaji nisu moje vlasništvo. Oni su vlasništvo Ministarstva Odbrane.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kada ste napisali taj izveštaj i sa kakvim naslovom?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja pokušavam da vam objasnim gospodine da sam napisao nekih 85 izveštaja. Pored toga, slao sam i usmene izveštaje u London putem sigurnih veza. Svi ti izveštaji su u vlasništvu sada Ministarstva Odbrane, a ja sam sada penzionisan od strane Ministarstva Odbrane.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, ja razumem te poteškoće. Vidite, ja želim da vas pitam, mi nemamo taj izveštaj, koliko ja znam. A da li ste vi u tom izveštaju ili izveštajima naveli da ste se sreli sa osobom koja se zove Fatmir Limaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja gospodine nisam znao za to određeno ime – ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da bih bio jasan: Nigde ne postoji izveštaj u kom piše da ste se vi ikada sastali sa nekim ko se zove Fatmir Limaj? Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Meni to ime gospodine nije bilo poznato sve dok druge obavешtajne agencije nisu saopštile da bi ta dva imena mogla da budu u vezi, i to je bilo tako gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Koje druge agencije?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Druge agencije sa kojima sam ja sarađivao.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sa kojim drugim agencijama ste sarađivali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Sa agencijama koje su povezane sa Ministarstvom Odbrane [V.Britanije] gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. A koje?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da nemam ovlašćenja da vam to kažem.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Časni Sude, zbog razloga koji veoma imaju veze sa incidentom u ovom predmetu u relevantnom periodu optužnice, ja najmanje tražim da čujemo imena tih službi.

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, ovo je....

SUDIJA PARKER: Gospodine Cayley?

TUŽILAC CAYLEY: ...kao što gospodin Mansfield zna veoma osetljivo područje, zbog čega ja tražim da prekinemo sa radom kako bih mogao da razgovaram o tom pitanju sa pravnim savetnikom Ministarstva Odbrane [V.Britanije].

SUDIJA PARKER: Koliko će to da traje?

TUŽILAC CAYLEY: Pet minuta, molim vas?

SUDIJA PARKER: U redu. Prekidamo privremeno sa radom.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Cayley?

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, možda bi bilo odgovarajuće... ne bih želeo da trošim vreme... više vremena nego što je to potrebno. Ne bih želeo da preuveličavam problem, ali ako bih mogao da vam se obratim na privatnoj sednici, i možda bi bilo odgovarajuće bez prisustva svedoka?

SUDIJA PARKER: U redu. Bojim se da ću morati da vas zamolim da napustite sudnicu, a ja mogu da vam kažem da ćemo posle ovih argumenata koje će nam izneti imati našu

prvu jutarnju pauzu, tako da možete da očekujete da ćete imati sat i po slobodnog vremena pre nego što se vratite ovde.

SVEDOK CROSLAND: Hvala vam časni Sude.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA PARKER: Da gospodine Cayley. Privatna sednica.

(privatna sednica)

SUDIJA PARKER: Prekidamo sada sa radom i nastavljamo u 11.00 časova.

(pauza)

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Gospodine Cayley?

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, samo dve veoma male stvari a vezano za onaj razgovor pre pauze. Zamoliću Pretresno veće da objasni svedoku, jer jasno je da mi ne možemo da razgovaramo s njim, da je pravno razrešeno ovo pitanje, i drugo, da će biti moguće da se postavi ova vrsta pitanja, ako se sa tim slaže gospodin Mansfield, uskoro na privatnoj sednici. Mislim da bi tako odagnali zabrinutost pravnog zastupnika Ministarstva Odbrane [V.Britanije] koju mi je preneo.

SUDIJA PARKER: Ja sam razumeo iz klimanja glavom gospodina Mansfielda da on u tome ne vidi nikakav problem. Svedoče, ako mogu samo da vas obavestim da je pitanje zbog koga ste bili zabrinuti pre vašeg napuštanja sudnice sada rešeno. Vas je brinulo da li smete da obelodanite informacije koje su vam tražene u pitanju, a iz vašeg ministarstva na to nije uložena nijedna primedba. Tužilaštvo nam je savetovalo da vi obelodanite koje su to obaveštajne službe koje su vam prosledile te informacije. Mislim da je ovo dovoljno u ovom trenutku. Dakle gospodine Mansfield, možete sada da nastavite sa ispitivanjem.

ADVOKAT MANSFIELD: Da, želeo bih sada da postavim pitanja za koja je potrebno da pređemo na privatnu sednicu.

SUDIJA PARKER: Prelazimo na trenutak na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Rekli ste nam u vezi sa posetom Mališevu/Malishevě kada ste možda i sreli komandanta, da ste o tome napravili pisani izveštaj, i vi mislite da je to jedan od izveštaja o kome se već govorilo. To ste vi sada upravo rekli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Hoćete li da budete ljubazni i da nam kažete koji je to izveštaj koji sadrži detalje o vašoj poseti Mališevu/Malishevě i sastanku sa komandantom?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pretpostavljam da je to jedan od ovih ovde izveštaja gospodine. Kao što sam vam već spomenuo, ja sam pravio te izveštaje. Napisao sam 85 izveštaja o mojim posetama Kosovu/Kosově tokom tog perioda. Neki su izveštaji bili pisani, neki su slati direktno preko satelitskog telefona, kako su se incidenti odvijali. Ja sam mislio, i oprostite mi ako grešim, da smo o ovom pitanju već razgovarali tokom prošle sednice kada me je ispitivao gospodin Cayley. A koji je to sada izveštaj u pitanju ja ne znam, jer ih gotovo 7 godina nisam video.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Gospodine Crosland, to je potpuno razumljivo. To se desilo pre određenog broja godina. Ali pre nego što ste počeli da svedočite, da li ste imali vremena da se upoznate sa dokumentacijom koja je ispred vas?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja sam ove dokumente video juče prepodne, da gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu. Molim vas da shvatite da nemam nameru da proveravam vaše pamćenje, ali vi ste dobrodošli... skraćću ovo. Vi možete da pogledate ako želite ove dokumente, ukoliko sam ja pogrešio, ali među dokumentima koje smo mi dobili i o kojima ste vi detaljno govorili nema nijednog dokumenta sa napomenom ili opisom vaše posete štabu u Mališevu/Malishevě gde ste možda sreli nekog po imenu Čeliku. Da li me pratite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Shvatam vašu liniju pitanja gospodine, da. Ja bih vam predložio da pogledate u tabulatoru broj 34... u stvari, bile su dve posete Mališevu/Malishevě, prva kada sam bio zadržan sat i po do dva sata, gde je možda bio i ovaj gospodin o kome sada govorimo. To je u tabulatoru broj 34.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Možete li da nam kažete u kom se delu to nalazi?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U sažetku gospodine, a takođe i pod stavkom broj 1 gde se navode Orahovac/Rahovec i Mališevu/Malishevě.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ako to pažljivo pročitate, izvinite što se mešam sada, ali ovo što sada gledamo u tabulatoru broj 34 nosi datum 30. juli. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: I tu se opisuje ono što se dogodilo 28. i 29. jula, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Tu se ne govori, osim ako nije došlo do neke greške, o 1. julu, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. Kao što sam već rekao gospodine, ovo je druga poseta, a još uvek nisam našao onaj drugi izveštaj ili ono drugo spominjanje toga.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Želeo bih da budemo precizni s tim. Izvinjavam se što sam toliko oprezan po tom pitanju. Možete ponovo da pročete kroz sve dokumente ako želite, ali ne postoji dokument, izveštaj, situacijski izveštaj, satelitski izveštaj, kako god ga opisali, koji govori o poseti Mališevu/Malishevě 1. jula, kada ste vi sreli, ili ste možda sreli komandanta po imenu Čeliku. Da li me pratite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pratim gospodine ono što govorite, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A razlog zbog kog vam postavljam ovo pitanje jeste - zašto nema takvog izveštaja ako su se stvari dogodile onako kako ste ih vi opisali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To ćete gospodine morati da pitate moje advokate, jer ja samo odgovaram na pitanja koja su mi postavljena da odgovorim. Ja sam sada "žrtveno prase" koje se našlo u sredini.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Shvatam to jer se vi možda ne sećate, ali recite mi da li biste vi napisali taj izveštaj o poseti 1. jula da se to tada i dogodilo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja sam napravio izveštaj... znam da sam napravio taj izveštaj, jer se radilo o veoma značajnom sastanku.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Upravo tako.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tada je prvi put neko, koliko ja znam, bio u tom Štabu [OVK], i ja sam zapisao veoma određene komentare, a jedan od njih je bio: "Dajte mi 50 dobrih ljudi i mi ćemo noćas da završimo sa poslom."

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Tačno.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Gde je gospodine taj izveštaj, ja to ne znam. To ne spada u moju kompetenciju.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kao što sam i rekao, ja naravno ne želim da proveravam vaše pamćenje i to što ste vi zapisali. Moram preko vas da zatražim u slučaju da ste dali taj izveštaj, za koji mislite da ste morali da date jer se radilo o važnom događaju, da se onda taj izveštaj nama preda, koja god agencija da poseduje taj dokument. Ja zato mislim... Vidim da je to primljeno na znanje. Idemo sada dalje. Na osnovu toga da sigurno postoji izveštaj, možda bi od mene bilo previše da sada tražim od vas da mi kažete još nešto što ste napisali u tom izveštaju osim onoga što ste naveli: "Dajte mi 50 dobrih ljudi i mi ćemo noćas da završimo sa poslom."

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja sam detaljno napisao šta sam video od Orahovca/Rahovec do Mališeva/Malishevě pod pratnjom OVK. Naveo sam vam ranije broj od 150 do 200 ljudi.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Tako je.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Muškaraca i žena.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tamo je bilo i dosta stranaca koji su došli u ovo područje: Holandani, moguće i Britanci, čak i Francuzi. A bio je i jedan gospodin sa Bliskog Istoka.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To je ono što se sećate da ste napisali, zar ne?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Sećam se gospodine da sam to napisao, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To što ste napisali međutim ne uključuje da ste se sastali možda sa komandantom po imenu Čeliku?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne mogu da se toga setim gospodine, ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja sam pod zakletvom, kao što znate.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Poštujem to. Ići ću pažljivo sa ovim. Postoji razlog za opreznost. Da se vratimo malo unatrag, iako se još uvek bavimo istim danom. Datum ovog događaja je pred vas izneo gospodin Cayley. Ja ne prigovaram što se to tako desilo, ali da li vi znate kada ste tamo bili?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. To je bilo gospodine 1. jula.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A kako se tog datuma sećate?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Novi oficir za bezbednost se tada upravo priključio našem timu i za njega je to bio veoma poseban dan koga se seća, jer je to bila veoma neuobičajena situacija. Ja sam vam napomenuo da je postojala mogućnost da će nas zadržati, a bile su nam i neke pretnje upućene.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Do toga ću doći za trenutak. A ko je bio taj oficir?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je bio britanski oficir koji je služio u ambasadi u Beogradu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Da li se sećate njegovog imena?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. To je bio Rob Johnson.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Rob Johnson?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Sa njim je bio i jedan holandski oficir takođe.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pošto se datuma jasno sećate, neću od vas da tražim da sami to gledate zbog vremena, nego ću vam reći da kada vam je postavljeno pitanje o ovom događaju 2004. godine, vi ste dali izjavu. Da li se toga sećate?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da sam dao tri ili četiri izjave.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Ova je bila treća po redu.
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Nju ste dali prošle godine u julu mesecu. Možete i vi to da pogledate, ali u toj izjavi, a daću vam i broj paragrafa kako bi moglo da se proveriti, u paragrafu broj 13 vi ste rekli da niste sigurni kog je to datuma bilo, da li je bilo u junu ili u julu mesecu. Da li ste to onda jednostavno zaboravili prošle godine?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Sasvim je moguće, da, jer se ovim stvarima nisam bavio od vremena kada su se dogodile. Ali u međuvremenu sam se podsetio nekih događaja.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A uz čiju pomoć ste to učinili?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uz pomoć mog zastupnika.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li su vam pokazivani i neki dokumenti sa datumima?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Ovi dokumenti ovde, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A mi znamo da nema dokumenta ili izveštaja od 1. jula ili koji se odnosi na 1. jul, a koji ste vi napisali u to vreme, a da ga mi imamo. Da li me pratite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Postoji dokument, ali se ne nalazi u ovom svežnju dokumenata.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A kada ste zadnji put vi videli taj dokument?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Verovatno kada sam ga i napisao.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kada ste ga napisali. Dakle, nije vam bio pokazan neposredno pre davanja izjave ili nečeg sličnog?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja nemam pristup tim dokumentima koja se nalaze u Ministarstvu Odbrane [V.Britanije].

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da pretpostavimo na trenutak da je bio 1. jul kada ste vi tamo otišli. Ako ste krenuli u posetu jednom od, kako ste smatrali, važnijih štabova OVK, verovatno ste im unapred dali na znanje da ćete doći, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uopšte ne vidim zašto smo to trebali da uradimo?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Jer bi neko mogao da puca na vas kada se iznenada pojavite ako ne zna ko ste. To je rizično. Vi ste vojnik, vi to znate, vi ne možete da idete gde god vam je drago?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mi... mi...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ali to je pitanje razuma, da unapred najavite svoj dolazak, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Gospodine, mi smo mnogo puta bili izloženi pucnjevima sa obe strane, verovatno sve tri strane. I naravno da je to jedan od rizika koji sam morao preuzeti kao komandant te konkretne patrole.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ali vi svakako želite da umanjite rizik, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Koliko sam ja znao, nije postojala otvorena veza komunikacije, bar meni nije bila dostupna za kontakt sa OVK čitavo vreme mog...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A kada ste odlučili da želite tamo da idete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kada?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, kada?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Dok smo bili u Đakovici/Gjakovë. Ja sam planirao da to područje obiđemo. U mom vozilu je vladalo pravilo da ako neko ne želi da ide u područje za koje se zna da je opasno, mogao je to i da kaže. Ali niko od preostale dvojice nije imao prigovor na to.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ali ovo nije bila slučajna patrola duž puta kojom prilikom ste vi bili zadržani. Ovo je bila smišljena odluka da odete u Mališevo/Malishevě jer ste želeli da sagledate situaciju, je li tako?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Upravo tako. To je bio deo...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Upravo tako.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: ...mog posla da saznam šta se dešava na obe strane u njihovom sukobu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li može da se kaže da kada ste odlučili da krenete tim putem koji ste juče opisali, kada ste se približili Mališevu/Malishevě, da niste bili iznenađeni kada ste se našli pod pratnjom pripadnika OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, to gospodine nije tačno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A šta je onda tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kada smo prošli Orahovac/Rahovec i položaje VJ na severnom prilazu gradu, već na sledećem ćošku smo naleteli na kontrolni punkt OVK.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Duž puta koji je bio blokiran.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zatim su nas oni pratili do Mališeva/Malishevě.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To sam i ja vama rekao, da niste bili iznenađeni što ste imali pratnju OVK do njihove baze?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa, ja sam postigao ono što sam zamislio. Da li su oni postigli njihove ciljeve, to je nešto sasvim drugo.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Cenim vaš ugao posmatranja, ali ono što ja tvrdim vama je da vi niste bili zarobljeni na putu za Mališevo/Malishevě. Vi ste stigli do blokade, a onda ste im rekli da želite da idete u njihovu komandu, zar ne – kada ste naišli na blokadu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mi u to vreme nismo tačno znali da li postoji ta komanda ili ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste im rekli kada ste naišli na blokadu ko ste vi?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Naravno da jesam, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste rekli tim ljudima šta vi želite da uradite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Nije tu bilo mnogo razgovora. Bili su u vrlo odbrambenom stavu, jer su i pripadnici MUP-a na isti način nekoliko puta pokušavali da se probiju do bivših kontrolnih punktova, i onda su nam rekli [vojnici OVK] da je zbog toga malo falilo da i na nas otvore vatru, sve do trenutka kada su shvatili ko sam ja. Ja sam onda pokazao svoju ličnu kartu i druga dokumenta kako bi im potvrdio svoj identitet.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kada su vas dopratili do zgrade za koju ste vi kasnije utvrdili da je bila Štab OVK, da li bi moglo da se kaže da su se ljudi u toj zgradi ponašali na odgovarajući i profesionalan način?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U zgradi jesu, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam već i rekao, mislim.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Vi ste...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Moj... moj...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U vašoj izjavi?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U mojoj izjavi, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To ste vi rekli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A kada ste dali tu izjavu, kako bi potpuno bilo jasno Pretresnom veću, ovo ste rekli u vašoj prvoj od tri izjave koje ste dali, to je iz maja meseca 1999. godine, paragraf broj 18. Možete to da pogledate ako želite, ali vi u tom paragrafu ne iznosite da je bilo ko vama pretio otmicom ili kidnapovanjem, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Moraću da vam verujem na reč gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li bi vam bilo lakše kada bi to i sami videli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja potpuno... prihvatam to što ste rekli.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu. Da li možete da objasnite, ako je postojala ozbiljna pretnja da budete oteți, zašto to niste i rekli kada ste opisivali vaš boravak tokom 1. jula [1998. godine]?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Puno toga se tada dešavalo. Ja ne govorim albanski jezik, ali govorim dobro nemački i srpski jezik. Diskusija se verovatno odvijala na albanskom jeziku, a kao što sam već rekao, onaj gospodin sa Bliskog Istoka je bio veoma neprijateljski nastrojen prema nama trojici. A pošto su oko nas određeno vreme bili takvi ljudi, veoma smo brinuli šta i na koji način oni razmišljaju.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Shvatam to.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: A kao što sam već rekao, ljudi u Štabu [OVK] su nas tretirali sa poštovanjem. Ljudi napolju su proverili podatke u našim dokumentima, da utvrde da li smo mogli da putujemo na to područje za koje su tvrdili da je pod albanskom kontrolom, a mislim da sam to Sudu pre i objasnio.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste u izveštaju tada bilo šta napisali o razgovoru, o tome kako se govorilo o vašoj otmici? Da li ste to zapisali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja se toga ne sećam, ali nam je vozilo bilo temeljno pretraženo.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Nešto od naše opreme je bilo zadržano, i mi smo se sledećeg jutra vratili po to.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Želim da vam kažem da obzirom na istorijat nije iznenađujuće što ste bili tamo ispitivani i što vam je vozilo bilo pretraženo. To nije iznenađujuće obzirom na događaje u to vreme na Kosovu/Kosovë, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, ništa nije bilo iznenađujuće na Kosovu/Kosovë.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne. Tako je. Sada želim da govorimo o komandantu. Rekli ste da ste se sreli sa komandantom... ili da ste vi videli komandanta. Pitanje koje vam je juče bilo postavljeno, ja imam ovde transkript pa ću vam to pročitati: "Da li se sećate kako se komandant zvao?" Da li se sećate tog pitanja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, sećam se.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne znam da li se sada sećate svog odgovora, ali ću da vam pročitam šta ste juče odgovorili: "Pomenuto je ime Čeliku. Nisam u potpunosti uveren da li je to on ili nije, i teško mi je da kažem pod zakletvom da je to bilo ime ili da nije. Ne znam." Tako ste vi odgovorili. Danas ranije ste rekli da vi ne znate ili da ne možete da se setite da li ste u izveštaju koji ste tada sastavili vi spomenuli komandanta sa imenom Čeliku. Da li bi moglo da se kaže da vi niste u situaciji da tvrdite da je komandant koga ste tamo sreli zaista bio Čeliku?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je veoma razumna pretpostavka, kao što sam vam već i rekao.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu. Hvala vam. A posebno da kažete da je to bio Fatmir Limaj. Vi to svakako ne možete da tvrdite, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. To sam vam i jutros rekao.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sada hoću direktno da vas pitam na osnovu ovih odgovora sledeće: da li je iko od vas tražio da ga identifikujete preko fotografija - osobu koju ste sreli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Veoma mi je teško da odgovorim na to pitanje gospodine, jer je moguće da sam u to vreme video neke fotografije. Iskreno da vam kažem, ne sećam se, jer je to...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu. Biću još konkretniji po ovom pitanju. Da li vam je ikada u vezi sa ovim predmetom bila pokazana neka fotografija? Drugim rečima, da li vam je neko, neki istražitelj došao do vas i rekao: "Vidite, videli ste se sa komandantom. Da li mislite da možete da ga prepoznate? Pogledajte ove fotografije."?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da su mi možda pokazane neke fotografije.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To se dogodilo, ali se ne sećam tačno kada.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Mi imamo vaše izjave, i ni u jednoj ne stoji da su vam bile pokazane fotografije i da ste vi izdvojili neku od njih. Da li me pratite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, slažem se sa vama.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Slažete se sa tim. U redu. Još jednom, ako se taj proces primenjivao u ovom predmetu... nije se primenjivao. U redu. Neću da idem dalje sa tim. Dakle, osoba koju ste sreli mislili ste da je komandant, tako ste nam vi danas rekli...

Postavljeno vam je pitanje da li ste razgovarali sa tom osobom. Želeo bih sada da to bude potpuno jasno. Da li ste vi razgovarali sa njim ili niste?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim, ako se tačno sećam, da je on bio u pozadini, ali kao što sam ranije rekao, on je bio kao neka vrsta kontrolora koji bi se umešao kada bi pitanja postala "prevruća".

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Razlog zašto vas ja to pitam je da vi vaš odgovor danas niste dali sa puno reči, ali ste rekli da je razgovarano o gradovima i da je on poznavao područje, i tako dalje. Da li kažete da je to bila tema o kojoj ste razgovarali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Razgovarali smo o mnogim stvarima generalno u vezi sa tim područjem, koliko se ja sećam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pa, želeo bih sada da budete pažljivi. Poštujem protok vremena, ali kada ste prošle godine opisivali vaš susret u julu mesecu i osobu sa kojom ste se sreli, vi ste rekli sledeće. Radi se o samo jednoj rečenici koju želim da vam pročitam, a nalazi se u paragrafu broj 13:" Ne sećam se da je Čeliku direktno razgovarao sa mnom niti sa bilo kim iz moga tima." Dakle, ako nije razgovarao sa vama, ko god on bio, ili sa vašim timom, onda on nije razgovarao sa vama ni o gradovima i područjima, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Možda on nije, ali osoba koja je vodila razgovor jeste.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Osoba koja je vodila razgovor, mislite na izjavu ili u ...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. U... na mestu incidenta u Mališevu/Malishevě.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U Mališevu/Malishevě. Dakle, osoba u Mališevu/Malishevě koja je vodila razgovor bila je... da li kažete da je ta osoba bila komandant?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Veoma je teško za mene da se setim ko je tamo bio ko, kao što sam vam stalno i napominjao.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ti ljudi... ne mogu da se setim, možda četvorica petorica ljudi u sobi, ja i moj oficir Holanđanin.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Shvatam to, ali mene interesuje sledeće. A razlog što vas to pitam je sledeći. U stvari, želim da vam kažem da ono što ste vi odgovorili, da ste vi u stvari mislili da je to operativno područje kontrole za taj punkt u Mališevu/Malishevě, a da vama to nije bilo rečeno, već je to ono što ste vi pretpostavljali kao vojno lice - da je verovatno to područje. Da li sam u pravu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U jednoj fazi, Ministarstvo Odbrane [V.Britanije] je iznelo procenu šta su oni mislili koje je to područje.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: A sada, kao što sam vam rekao gospodine, ja sam izneo svoje razmišljanje kao neko ko je prošao tim područjem, delujući na liniji kao osoba koja je znala kako se obučavaju snage gerilaca. A kao što sam već ranije rekao Sudu, ja nisam u stanju da sudim da li je to bila dobra procena ili nije.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Vi niste u stanju da sudite. Možda je problem da kažete, ali kada je Ministarstvo Odbrane [V.Britanije] dalo tu procenu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To gospodine ne mogu sa preciznošću da vam kažem. Možda je to bilo sredinom godine, ako se pravilno sećam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Možda će biti dobro zbog ovog predmeta da kada govorite o operativnim područjima i izvodite zaključke, vi to govorite na osnovu pretpostavki koje su vam dostavljene. I zbog toga vas ja pitam za datum, po gruboj proceni. Izgleda da vi verujete da je ta procena bila vama dostupna sredinom godine?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Moguće je da je to tako bilo, gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim, kao što sam i rekao ranije, ja i ostali smo imali sopstvene ideje, a neke od njih su bile prilično slične pretpostavkama Ministarstva Odbrane [V.Britanije]. Neke su se verovatno i razlikovale. A ja nisam imao pristup procenama drugih agencija kojima je Ministarstvo Odbrane imalo pristup.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Shvatam to. Osnova za ovu liniju pitanja je sledeća: juče kada vam je postavljeno pitanje o području pod kontrolom, vi ste odgovorili sledeće: "Ja pretpostavljam da je to bilo pod njihovom kontrolom..." i onda ste opisali. I u stvari, rekli ste više od jednog puta "Ja pretpostavljam, kao što sam rekao...", i tako dalje. Ono što ste vi juče rekli, ako to mogu tako da kažem jeste da je to bila vaša procena zasnovana na iskustvu koje ste imali u tom području?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno. I ja sam označio granice tog područja sa Lapušnikom/Llapushnik na severu, gde je put možda činio tu granicu. Razlog za to je bio taj što je preko tog područja bilo jako teško proći tim putem ukoliko niste u vozilu, i zato je to bilo potencijalno dobro mesto da bude granica. I kao što sam juče rekao, da li je to bilo tako ili ne, ja ne mogu to da potvrdim.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu. A sada, želeo bih da govorimo o jednoj vašoj važnoj pretpostavci koju ste napravili, i mislim da ste to pomenuli više puta, ne samo u izjavama nego takođe u vašem svedočenju u *Predmetu Milošević* - da je snaga OVK u to vreme bila takva da su oni mogli da budu potpuno uništeni sa 50 dobro obučениh vojnika sa druge strane. Da li je to bio vaš stav?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. U stvari, ono što ste vi tada rekli u vašoj sopstvenoj proceni jeste da je efikasnost kakva se činila i kontrola OVK bila... izvinjavam se, u stvari preuveličana u očima drugih, kada je ona na terenu bila veoma "mršava", da iskoristim ovaj izraz. Da li je to tako bilo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne bih rekao suprotno, ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne? U redu. Daću vam primer. Opisali ste tri... tri puta i kako su oni bili blokirani, i tako dalje. Mislim da ste u jednom trenutku rekli da samo zato što su mogli da prekinu transport na ta tri puta to nije i značilo da su oni kontrolisali područje na teritoriji koja se nalazila između ta tri puta, kao što su ljudi to pretpostavljali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. To je... kao što sam juče rekao gospodine, ja se nisam slagao kada se govorilo da su oni kontrolisali 35 posto ili 65 posto teritorije, tako

se to tada navodilo, ali ja bih uneo ograde prema tome. Jer kao što sam već govorio, Srpske vlasti nisu na odgovarajući način koristile svoju vojnu snagu. Zašto je to bilo tako, ja ne mogu da kažem.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne. Ja mislim da je to neko drugo pitanje. Da, razumem. Ali tu nije se radilo samo o pitanju kontrole. Oni [OVK] nisu imali ni dovoljno naoružanja. Sada ću jasno da vam kažem o kom vremenskom periodu govorim. Govorim o periodu od januara 1998. godine do jula meseca 1998. godine, i to u periodu kada ste vi svakodnevno posećivali Kosovo/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To je verovatno bilo u vreme marta meseca i početkom proleća, je li tako?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Posećivao sam ga [Kosovo/Kosovë] tokom 1998. godine i 1999. godine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Tokom 1998. godine. Tu uključujem i... period od januara do jula meseca.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Razumeo sam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U tom periodu oni nisu imali mnogo oružja na raspolaganju?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, kao što sam i rekao juče.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne. Ovo je neka vrsta provere po spisku. Izvinjavam se što to radim. Nisu imali dovoljno oružja, nisu imali kontrolu nad nekim područjem više od 48 časova?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To je tačno. Nisu imali dovoljno uniformi u kojima bi se kretali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, shvatam vaše pitanje. To je nešto što se dešava u svakoj organizaciji koja je u povelju.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Organizacija u povelju – cenim to. I to je rezime onoga što ste do sada rekli o razlozima povezanim sa ovim predmetom. A kada neko prebaci na trenutak svoju pažnju na drugu stranu, na usvojenu politiku Jugoslovenskih vlasti, konkretno na Miloševića i one koji su bili uz njega, to je bila politika koja može da se opiše kao etničko čišćenje ili *blitzkrieg* [munjeviti rat] ili spaljena zemlja – sve to zajedno. To je bila politika koja je sprovedena tokom 1998. godine, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je gospodine istina, a to je bojim se istina i čitavog Balkana od 1991. godine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Ono što ste rekli Miloševiću i drugima je da je to bio vojni nonsens, pored toga što je to bilo veoma nečovečno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je potpuno tačno, gospodine. Da. Neefikasno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Molim vas za malo strpljenja, jer vi ste to ranije opisali, ali ja prosto želim da to bude jasno. Ono što je ta politika donela, čemu ste i sami

svedočili, proizvela je to da su Srpske snage u više navrata, a očigledno i jednom kada ste vi naveli - sa MUP-om i tako dalje, uz pomoć VJ tokom 1998. godine, da kada bi došli od nekog sela sa svojim nadmoćnim naoružanjem, oni bi ispalili pucnje upozorenja, zar ne?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tako sam rekao, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. A posle toga, očigledno je namera bila da stanovnici pobegnu što je pre moguće, onda bi oni [Srpske snage] uradili ono što ste vi opisali kao "destruktivnu fazu bombardovanja iz svog raspoloživog oružja"?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Nećemo da ulazimo u pojedinosti, ali nešto od tog naoružanja i nije bilo namenjeno za takvu vrstu upotrebe, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne na osnovu Ženevskih konvencija, ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Radilo se o protivvazдушnom oružju i tako dalje?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kada bi se završilo sa bombardovanjem, pešadija bi onda ušla u selo i pljačkali bi i palili kuće? Izvinite, ali vas molim da mi potvrdite sa "Da". Znam da je to...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Izvinite. Tačno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE:... opis u drugom Sudu. Kuće, staje, zalihe kao što je seno – sve bi to nestalo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Spalili bi sve žitarice i ostalo što je bilo potrebno na imanju, sve bi nestalo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: I ta faza spaljivanja bi nekada trajala i nekoliko nedelja. Drugim rečima, spaljivanje bi se nastavilo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno. To se nastavljalo, kao što sam ranije i rekao gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. A posle toga, ukoliko bilo šta ostane da se uzme, onda bi jedinice došle na to mesto i opljačkale ga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je takođe tačno gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Usled toga je došlo. Kako ste naveli do raseljavanja ili izmeštavanja ljudi koji su u velikom broju odlazili kako bi živeli u... u divljini, po šumama, planinskim dolinama i tako dalje.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je takođe tačno gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A bilo je teško da se proceni broj, a vi ste ovog jutra pomenuli jednu procenu Kosovske verifikacione misije od 171.000 ljudi, a ovde se sigurno radi o stotinama hiljada ljudi koji su raseljeni tokom ovog procesa?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Slažem se da ih je bilo čak 250.000 raseljenih.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Četvrtina miliona ljudi. Ovaj proces, kao što ste prihvatili, koji je sproveden tokom 1998. godine, gde su ljudi gubili svoje kuće, nije vas iznenadilo zar ne da su ljudi u takvim okolnostima smatrali da je potrebno da se naoružaju protiv takve agresije. To ne bi bilo iznenađujuće, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, uopšte ne bi bilo.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: I u stvari...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao, srca i misli su bili potpuno izgubljeni od strane Srpskih snaga bezbednosti u mnogo prilika.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To je... cenim to što ste rekli za srca i misli. Nisu samo u pitanju srca i misli. To je tada bilo pitanje njihovog opstanka i samoodbrane, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno gospodine. Kao što sam već rekao Sudu pre, uglavnom je posle toga OVK uzvraćala u manjoj meri nakon širokih operacija Srpskih snaga bezbednosti na čitavom Kosovu/Kosovë. I ja mislim... nadam se da sam izneo dovoljno podataka o obe strane u ovoj nesrećnoj situaciji.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Dakle, ako se tamo nalazila jedna pobunjenička vojska u povelju koja je nastojala da zaštiti građane koliko je mogla, to je onda bio jedan sasvim prirodan odgovor, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je prirodan odgovor gospodine, ali sa druge strane postoji i legalno pitanje da li su to smeli da rade, kao što to pitanje važi i za Srbe koji su to činili.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Različito pitanje. Mislim da je juče, iako je to bilo u drugom kontekstu, a da bih bio pošten prema vama, staviću ga u kontekst. Vi ste u jednom trenutku rekli, govoreći o Srbima koji su branili svoja imanja, da bi i vi isto to radili u tim okolnostima. Da li se sećate da ste to juče izjavili?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Sećam se, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. A sada... koliko dobro ste vi upoznali Štab OVK koji ste kažete posetili? Da li ste ga posećivali jednom, više puta ili...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Hteo sam ili planirao da ga posetim. Ali ponekad to ne bi bilo moguće jer bi Srpske snage bezbednosti blokirale put. Ali mislim da sam svako od tih mesta video bar dva ili tri puta.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Neke od njih i više.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Razlog što vas to pitam, a želim da vas precizno pitam za jedno mesto koje ste danas pomenuli a pominjali ste ga i u vašim ranijim izjavama. To je Lapušnik/Llapushnik.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uh... huh.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste bili tamo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, bio sam, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu. Možete li onda da nam kažete kada ste posetili Lapušnik/Llapushnik?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da smo otišli u Lapušnik/Llapushnik nedugo pošto je OVK blokirala glavni put, kako bi pokušali tamo da saznamo šta se dešava. To znači da je bilo na početku sukoba.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Da se zaustavimo na trenutak. Ne želim da vam odvrćam pažnju od ovog pitanja. Ali kada kažete "na početku sukoba", šta...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim, problem...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: ...Mart?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Možda u martu mesecu gospodine. Problem je što je Lapušnik/Llapushnik prelazio često iz ruke u ruku.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam juče rekao, situacija je tamo bila veoma promenljiva. Jednom bi tamo zatekli pripadnike OVK, sledeći put bi ustanovili da su im se pripadnici MUP-a približili ili da im prete, pa bi se onda OVK povukla iz sela. Dakle, tamo nije bila stabilna situacija. Ako se dobro sećam, Lapušnik/Llapushnik je dosta izduženo selo pored puta Priština/Prishtinë – Peć/Pejë i sa nekim kućama južno od puta, dakle moguće oko 20 do 30 kuća, možda... možda i nešto više.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste išli... da li ste išli u samo selo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Prolazio sam kroz selo više puta, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste se zaustavljali u njemu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, kao što sam napomenuo, jesam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Izvinite, ali postoji razlog za ovo. Ta dva ili tri puta se nalaze u periodu između meseca marta i jula? Da li je to... izvinjavam se. Moja greška. Mnogo puta ste prolazili tokom meseca marta i jula, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, verovatno je to tako. Jer posle jula meseca su Srbi prešli u ofanzivu, što smo ranije spomenuli.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Želim da vas pitam da li ste tada, kada ste tamo odlazili, naišli na nekoga ko vam je nagovestio da u tom selu OVK ima zatvorenički logor?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Razlog zbog koga pravim pauzu sa davanjem odgovora je taj što mislim da su obe strane, postojale su indikacije da su obe strane to mesto koristile kao zatvorenički logor, ali se ne sećam da sam video to konkretno imanje, ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Moramo da budemo precizni u vezi sa tim: Kada se selo nalazilo u rukama Srpskih vlasti, bilo MUP-a ili ko god se tu nalazio, VJ ili neko drugi kasnije, niko drugi nije došao do vas i rekao vam da želi da pođete sa njima da vam pokažu zatvorenički logor i ono što se u njemu događalo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, nisu, ne, jer su se oni tada spremali da napadnu Mališevo/Malishevë.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. To je bilo krajem jula?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ali oni su tamo bili i ranije?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, verovatno su bili, ali tada nisu bili jako prijateljski raspoloženi.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne. Ali vi ste tamo odlazili jer ste imali neki kontakt sa Srpskim vlastima, zar ne, jer to je bilo...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno gospodine. Bio sam akreditovan kod Vojske Jugoslavije, ali u onakvim okolnostima mi nismo bili uvek dobrodošli.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne. Ali ono što bi Srbi sigurno želeli da pokažu su bilo koji... kako ja to shvatam, bilo koji nedokazani prekršaji ili prekršaji za koje su smatrali da ih je izvršila OVK, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je bio deo njihove politike.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Dakle, ni u jednoj prilici niko vam nije rekao "Dođite da vidite šta se ovde dogodilo." ili da vam je pokazan neki zatvorenički logor, a vi sigurno niste otišli na to imanje gde se navodno taj logor nalazio? Vi tamo niste bili?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, tamo nisam bio gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu. Osim toga što ste odlazili u to selo i sastajali se sa ljudima i tako dalje, vi ste, kako ste opisali, a to sada neću da ponavljam na otvorenoj sednici, imali na raspolaganju i mrežu nekih obaveštajnih službi?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je takođe tačno gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To je ta mreža. To je očigledna povezanost. Ali osim toga, vi ste imali i blisku vezu sa Obaveštajnim vlastima VJ, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Bio sam privilegovan da slušam njihove brifinge, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je u periodu od januara do jula 1998. godine bilo koja obaveštajna služba, a tu posebno mislim na Srpske službe, vama sugerisala da postoji zatvorenički logor u Lapušniku/Llapushnik u kome se događaju nedopustive stvari?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim gospodine da sam vam već rekao da sam možda dobio neki nagoveštaj u tom smislu, ali ja sada ne mogu da se toga setim, ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne možete da se setite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da ja to nisam nigde zapisao, ne. Tako da ja ne...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pa, mi nemamo nijedan dokument od vas u kome se tako nešto sugeriše, a jasno je da ukoliko takav dokument postoji, poput onog od 1. jula, nema sumnje da to može da se i pronađe. Dakle, možda ste dobili neki nagoveštaj ali toga ne možete da se setite. Zato to nije tema o kojoj mogu sa vama da razgovaram jer vi ne znate nikakve detalje, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, tako je gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu. I da završimo sada sa ovom temom. Tada, krajem jula meseca, kada ste otišli tamo, pre napada na Mališevo/Malishevë, tog dana ste se sastali sa jednim komandantom JSO u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Onog popodneva kada su nas pustili iz Mališeva/Malishevë, sreo sam se sa osobom po imenu Legija.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Legija. L - e - g - i - j - a., mislim da se tako izgovara?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tako je gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ako sada to sve uzmemo zajedno, ono što se na terenu dešavalo sa Srbima i ono što se na terenu dešavalo sa OVK, da li to može da objasni zašto ste vi u vašoj prvoj izjavi rekli ovo kada je reč o OVK koristeći reč koju ste upravo izrekli "nagoveštaj". Pročitaću vam tu rečenicu: "Prvi nagoveštaj da je OVK vojna sila došao je u oktobru mesecu 1998. godine, kada sam o tome razgovarao sa generalom Dimitrijevićem, šefom Kontra-obaveštajne službe – KOS." Da li se sećate da ste to napisali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, sećam se da sam to napisao.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To je paragraf, izvinjavam se što ga nisam naveo, to je paragraf broj 4 u izjavi, vašoj prvoj izjavi od 26. maja. Da li i dalje stojite iza vašeg opisa koji ste tada naveli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa, izraz "vojna sila" je prilično opširan termin.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja mislim, kao što ste pročitali, da do tada OVK nije bila prava vojna snaga. Mislim da smo rekli da se u toj promenljivoj i nestabilnoj situaciji OVK i ranije pojavljivala na različite načine sa svojim napadima ličnim naoružanjem na Srpske snage bezbednosti. Prema tome, moglo bi da se kaže da su predstavljali silu koja se nije mogla zanemariti. Možda to nije baš adekvatan opis, ali oni su svakako čitavo to vreme skretali pažnju na sebe na jedan ograničen način.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. U stvari...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja ne bih... izvinite što vas prekidam. Ja ne bih rekao da su oni u tom trenutku bili sila, što sam već rekao i na ranijoj sednici, kakva su postali u oktobru i novembru pa na dalje, kada je došlo do velike promene i u njihovom izgledu kao regularne vojske, u automatskom naoružanju, ani-tenkovskom naoružanju, o čemu smo jutros govorili.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Jedna kvalitativna promena?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tako je gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Naravno, termin "vojna sila" može da se koristi i sa tim značenjem. Drugim rečima, oni su tada prvi put postali sila koja nije smela da se zanemari, ali ovaj termin ima i vojno značenje, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tako je gospodine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Koje je to vojno značenje?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, to je sila koja je i brojno i taktički sposobna da izvodi operacije.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Oni su to i činili, bili su u stanju da to sprovedu, kao što smo i opisivali na prethodnoj sednici.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U vašoj kasnijoj izjavi koju ste dali, traženo je od vas da objasnite šta ste mislili kada ste rekli "vojna sila". Pročitaću vam šta ste tada rekli, a to se podudara sa ovim što ste sada rekli. To je paragraf broj 8 vaše treće izjave, ne tražim da bilo ko to prati u tekstu. Ja ću pročitati kako i piše. To je vaša izjava koju ste dali prošle godine. Sasvim je kratko: "U mojoj prvoj izjavi, kada sam govorio o borbama Snaga bezbednosti [Srbije] i OVK, rekao sam da je prvi nagoveštaj da je OVK postala vojna sila bio u oktobru mesecu 1998. godine. To ne znači da se pre oktobra meseca 1998. godine OVK nije borila protiv Snaga bezbednosti niti da nisu imali kapacitete da vrše manje uspešne napade protiv Snaga bezbednosti." Zatim iznosite da je bilo mnogo manjih sukoba između njih, posebno u graničnom području, i tako dalje. Da li se sećate da ste to rekli u prošlogodišnjoj izjavi?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, sećam se gospodine, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sada me zanima jedan aspekt u ovoj fazi, ako nemate ništa protiv. Molim vas da budete strpljivi, jer postoje razlozi zbog kojih vam postavljam ova pitanja. Vi ste služili i u Severnoj Irskoj, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, služio sam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Molim vas da razumete da vam neću postavljati osetljiva pitanja o obaveštajnoj službi ili o vašoj ulozi, ili bilo šta slično. Da li me pratite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Prihvatam to. Ja na to neću ni da odgovorim.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ja to i neću da vas pitam, i ne želim da tamo sedite i da se brinete zbog toga, ako se brinete da ću vam postaviti takvu vrstu pitanja. Vi ste iz.... vašeg iskustva u Severnoj Irskoj, vama su poznate aktivnosti IRA i PIRA, da li je tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Mogu li samo da znam koliko dugo ste otprilike bili tamo u Severnoj Irskoj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Od početka 1969. godine do kasnih 1970-tih.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kasnih 1970-tih. Samo da kratko rezimiramo, to je bio period zatvaranja, period *Krvave nedelje* i ono što neki ljudi nazivaju posle toga periodom velikih problema u Severnoj Irskoj. Čitav taj period ste vi bili tamo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Sa prekidima, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sa prekidima, da. Ja vas i ne pitam za svaki taj dan. Ova su pitanja u vezi sa IRA i PIRA, obe su očigledno imale u svom nazivu reč "vojska" i imale su svoje uniforme. Izvinite, ali da li možete da na to odgovorite sa "da" ili "ne"?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Oni su delovali i sa uniformama i bez njih, kao što svi znamo, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Ne znam da li ste sada u položaju da to kažete, ali pretpostavljam da je tada neko procenio veličinu ta dva krila istog pokreta. Da li možete da nam pomognete u tome?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao kada smo govorili o OVK, postojale su različite ideje o tome šta tačno predstavlja organizaciju IRA, PIRA, UVF, i tako dalje, i tako dalje.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Postojale su i druge organizacije, ali da ostanemo na ovom primeru. Kada govorimo o odnosu IRA i PIRA, da li možete da se setite kakve su tada bile procene njihovog brojnog stanja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, ne mogu, ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne možete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ali sigurno se radilo o stotinama, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Moguće je, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. 400, 500 čak?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne bih želeo sada da nagađam, jer u to vreme u Irskoj nije bilo onakve saradnje kakva je bila u kasnijim godinama u južnoj Irskoj.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tako da mi sada gledamo u kristalnu kuglu koja je...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ipak, oni su krajem šesdesetih i svakako tokom sedamdesetih godina imali na raspolaganju sve vrste naoružanja, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Kontejneri puni oružja su pristizali iz raznih zemalja, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Stizali su preko granice?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Moguće je, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. A to je uključivalo: puške, automatske puške, pištolje, ta vrsta stvari, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Čak i eksplozivi i razorni eksplozivi, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, uključujući i to.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. I IRA i PIRA, obe organizacije su imale neku vrstu hijerarhije zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, kao što ste i rekli.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. I komandnu strukturu, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Neku vrstu nje, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Neku vrstu. I imali su i neku vrstu kontrole nad različitim područjima u Severnoj Irskoj, u područjima blizu granice, u područjima u sred gradova kao što je Derry i drugi, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Bilo je područja u koja mi nismo zalazili, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Područja u koja niste zalazili. A sa druge strane, Britanska vojska koja je tamo bila angažovana 1969. godine kada ste i vi prvi put otišli, koliko je ona grubo govoreći, mislim da to sada ne predstavlja tajnu, koliko je trupa tamo bilo stacionirano u vreme kada ste vi tamo bili? Možete li da nam pomognete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da ih je verovatno ukupno bilo oko 12.000.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: 12.000. U redu. Da kažem da su oni imali borbena vozila i druge stvari, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Imali su borbena vozila, ali nisu mogli slobodno da pucaju iz njih kao što je to činjeno na Kosovu/Kosovë...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne, ne.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: ...ako ste na to mislili?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne, ne. Nisam. Ja samo želim da bude jasno kakvo su imali naoružanje. U stvari, kada bi dobili naređenja da očiste pojedina područja, imali su na raspolaganju i tenkove koje su mogli da koriste i kao buldožere, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, to nije tačno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Nije tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Oni nisu imali tenkove ili... ako se dobro sećam, imali smo neku vrstu motorizovane opreme, ali sigurno nismo imali bilo kakvu vrstu tenka u Severnoj Irskoj.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pa, ja sam bio pažljiv po pitanju buldožera. To se dogodilo u Motormanu. Da li znate šta se dogodilo u Motormanu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Nisam bio u Motormanu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne. Da li vam je poznato šta je bilo korišćeno za čišćenje? Dakle, najveća Britanska vojska...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja nisam bio tamo, tako da ja ne...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne možete da pomognete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li vam je poznato da je to bila najveća vežba Britanske vojske od rata na ovamo – 1972. godine je bila?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je jedan od načina na koji se to opisuje, da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Da zaokružimo sada ovu temu. Kada ste vi napustili Severnu Irsku, u poslednjoj godini vašeg boravka tamo, da li je taj neobjavljeni rat i dalje trajao?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, veoma intenzivno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Veoma intenzivno. Da.

ADVOKAT MANSFIELD: Hvala vam. Ja nemam više pitanja.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Mansfield. Bilo ko... gospodine Topolski?

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT TOPOLSKI

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Crosland, ja zastupam trećeg branjenika, gospodina Musliua. Mogu li da počnem sa tim da pokušam da shvatim kakva je tačno uloga vojnog atašea. Da li sam u pravu ako kažem da je njegova uloga pre svega da daje savete o vojnim pitanjima ambasadoru Njenog Veličanstva?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da održava vezu sa oružanim snagama zemlje domaćina?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da bude u kontaktu sa vojnim atašeima drugih zemalja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je takođe tačno gospodine.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mislim da ste vi tokom vaše službe u Beogradu bili i sekretar/predsednik Udruženja vojnih atašea, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Vaša služba se završila gospodine Crosland ja mislim 23. marta 1999. godine, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tada smo napustili Beograd.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Zato jer je 24. marta 1999. godine počelo bombardovanje [SRJ]?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mogu li da vas obavestim da ja posle ispitivanja gospodina Mansfielda ne moram mnoga pitanja da vam postavim koja sam planirao, tako da moja namera nije da ponavljam pitanja. Želim da se fokusiramo na proleće i leto 1998. godine, ako mogu. Vi ste kao vojni ataše... ataše za odbranu, izvinjavam se, vas je opisao lord Ashdown u svojoj izjavi u *Predmetu Milošević* "On je bio neko ko je bio veoma dobro informisan i sa dobrom procenom." Nemam sumnje da ćete se složiti sa tim?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je veoma lep komentar, hvala vam.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Pa, zahvalite se lordu Ashdownu kada ga sledeći put budete videli. Mogu li kao prvo da se pozabavim Srpskim snagama i njihovim ponašanjem. Zanima me da li ćete da se složite sa mnom, a ja ću vam izneti niz tvrdnji koje proizilaze iz unakrsnog ispitivanja do sada. Gospodine Crosland, vojno govoreći, oni su imali ogromnu nadmoć u svakom aspektu nad snagama OVK, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Mislim da sam to već rekao pred Sudom.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Oni su u vremenskom periodu o kome govorimo i u isto vreme u periodu u kom ste vi bili ataše Njenog Veličanstva, vršili sistematske i rasprostranjene napade na civilno stanovništvo na Kosovu/Kosovë. Da li se slažete sa tim?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, ja sam to čak opisao i kao etničko čišćenje, što ponekad previše uzbuni ljude.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Jeste, rekli ste. Ja pokušavam da se ne uzbudim. Pozivam vas da se složite sa opisom "sistematski i rasprostranjeni napadi na civilno stanovništvo". Da li se slažete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zadovoljan sam tim opisom.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Zadovoljni ste sa tim. Vi ste bili sa lordom Ashdownom kada je on posetio Kosovo/Kosovë, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da budemo precizni, vi ste sa njim bili možda više od jednog puta, ali ste sa njim sigurno bili u septembru mesecu 1998. godine kada je obilazio zapadni deo Kosova/Kosovë sa gospodinom Slinnom i gospodinom Donellyem?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno gospodine, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li je to bila ista ili neka druga situacija koju ste nam jutros opisali kada su otkrivena tela u potoku?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Ja sam odveo do tog mesta lorda Ashdowna i mog ambasadora, kao što sam već rekao Sudu.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da. Ponovo, ne želim da se više puta ponavlja isto pitanje nego da iznesem nešto izmenjeni oblik toga, pitam se da li ćete se složiti sa opisom ponašanja Jugoslovenske vojske i Jugoslovenske policije na Kosovu/Kosovë – da su oni sistematski, namerno i bez opravdanja razarali, oštetili i spaljivali civilnu imovinu i ubijali i zlostavljali veliki broj civila. Da li se slažete sa tim?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Gospodine, jedino se suprotstavljam opisu "bez opravdanja", jer je postojalo opravdanje. OVK je napadala i ubijala i odvodila veliki broj Srba, kao što sam već rekao. Prema tome, postojalo je neko opravdanje za neke od njihovih akcija. Kao što sam takođe istakao, ja sam stalno Srpskim vlastima ukazivao na to da će takve teške i oštre akcije postići samo to da smanji i njihove vojne kapacitete u tom području, i što je još važnije - njihov politički ugled u ostatku sveta.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ne postoji nijedno opravdanje za silovanje i ubistva žena i dece, zar ne gospodine Crosland?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Svakako da ne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mogu li da vas pitam nešto gospodine Crosland što vas nije pitao gospodin Mansfield, o on zna da ja to ne kažem kritički - drugi je aspekt. Radi se o obaveštajnim i protiv-obaveštajnim službama. Pogledajte molim vas u tabulator broj 13, u dokumente koje je sa vama prolazio gospodin Cayley. Radi se priči od 28. aprila gospodine Crosland, a sažetak ovog diplomatskog telegrama govori sam za sebe. Želim sa vama da pogledam paragraf broj 4. Radi se o brifingu u koji je uključen i general pukovnik Dimitrijević. Da li je tako?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tako je, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: A ovo je izveštaj o tome šta je taj general pukovnik rekao. Mene sada zanima zadnja rečenica u kojoj piše: "On je dodao da su Službe bezbednosti SRJ identifikovale kamp za obuku. Imaju imena 2.000 do 2.500 muškaraca koji su obučavani u kampu." Prvo pitanje je gospodine Crosland da li su vam ikad pokazali takav spisak imena?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. Nije mi pokazan popis imena, ne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li je to bila verodostojna tvrdnja po vašem mišljenju? Drugim rečima, da li su Obaveštajne službe SRJ imale mogućnost da prikupe toliki broj imena?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja nisam bio prisutan tada, što jasno piše u ovom dokumentu.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja sam vodio razgovore sa generalom Dimitrijevićem koji mi je rekao da prilično barataju, vojnički da kažem, sa podacima o aktivnostima sa druge strane granice.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li bi vaša pretpostavka bila i da su oni takođe prilično baratali sa aktivnostima koje su se odvijale i unutar njihovih granica? Da kažem to ovako, kako ste vi gledali na mogućnost Službi bezbednosti SRJ da prikupe pouzdane informacije u vreme dok ste se vi tamo nalazili?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Njihove sposobnosti za elektronsko ratovanje [prisluškivanje] bile su sasvim pristojne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Sasvim pristojne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Na osnovu toga vi bi mogli sada da kažete: "Pa zašto to nisu koristili... nisu to koristili na mnogo bolji način?" A to je pitanje koje sam ja mnogima postavljao, uključujući i gospodina Miloševića, kada sam bio preko puta njega prošle godine.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Znam za to, pročitao sam.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Nemam odgovor na to pitanje.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ali oni su, SRJ, imali po vašoj proceni ljudstvo sposobno da prikuplja obaveštajne informacije, da li je tako? Šta su oni činili sa tim, to je druga stvar gospodine Crosland. Jedino me zanima njihova mogućnost da to čine?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Bez želje da ponizim albansku sposobnost u to vreme, mislim da u to vreme njihovi elektronski i drugi uređaji nisu bili toliko savremeni, dok su Srbi sa svojom tehnikom bili na znatno višem nivou.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da. Sada želim da govorimo o drugom aspektu obaveštajne i protiv-obaveštajne delatnosti, ako mogu. Da li ste znali o upotrebi... korišću zajednički naziv Srpske snage da bi bilo jasno gospodine Crosland. Da li ste znali da Srpske snage koriste ljude koje su ubacili u redove OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da je to pomenuo jednom prilikom general Dimitrijević, da. Ne mogu tačno da se setim kada je to bilo, ne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ali to je očigledno bilo na liniji...

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Jeste očigledno, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Hvala vam što ste me preduhitrili. A šta je sa onima koji su nešto više od ubačenih ljudi, da kažemo sa provokatorima? Vi tu svakako pravite razliku između njih. Šta je sa upotrebom provokatora?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Nikada nisam primio takvu vrstu informacija gospodine.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu. Neću da trošim onda vaše vreme. Ali ono što jeste znali je da su Srbi naoružavali civile, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. To sam napomenuo ovom Sudu u nekoliko navrata.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Juče ste upotrebili u jednom trenutku reč "razbojnici"?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, možda bih mogao to da objasnim. U raznim mestima, a posebno se u ovom izveštaju pominju gradovi u Crnoj Gori, pogranični gradovi koji su bili blizu: Novi Pazar, Cetinje, Podgorica i tako dalje, i tako dalje - to je bio jedan od načina na koji su ponekad elementi Specijalne policije u civilnoj odeći, a ponekad paramilitaraca, da tako kažem, se kretali naokolo.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da. Kada... Sigurno se sećate od juče pod tabulatorom broj 7 je detaljna analiza od strane Srpskih snaga bezbednosti iz marta meseca 1998. godine, i ispod naslova koji glasi "Prikaz snaga" pokazuje se nadmoćnost snaga, govori se o spoljnom prstenu i mogućnosti da MUP rasporedi preko 10.000 ljudi po gradovima, radi kontrole mase, uz pomoć dovedenih razbojnika. Odakle su oni dovođeni gospodine Crosland? Da li vam je to poznato?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To su gospoda o kojoj sam upravo govorio.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu. Da li ste znali kako funkcioniše Državna bezbednost?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Znao sam, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Pitani ste za jedno ime, mislim da je to bilo u poslednjoj od vaše tri izjave koje ste dali ovom Sudu, o Davidu Gajiću, i vi ste rekli da ne poznajete tog gospodina. Pitam se da li znate možda za jedno drugo ime – Dragan Jašević. Da li ste ga poznavali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ime mi nije...

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Poznato?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Dragan je veoma često ime.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ali Jašević možda nije. On je bio načelnik Službe državne bezbednosti za političke prestupe, ako se dobro sećam?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Verujem vam na reč.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Molim?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Bez kontakata?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li ste imali ikakve kontakte...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja nisam bio akreditovan za... kao što sam već rekao, ja sam bio akreditovan samo kod Vojske Jugoslavije.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U izveštaju koji nemamo u našim dokumentima, a koji je datiran na 3... izvinjavam se, izveštaj je od 5. jula.

ADVOKAT TOPOLSKI: Ukoliko neko želi to da uporedi sa dokaznim predmetima, dokument nosi oznaku ERN R0428576 pa na dalje.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Crosland, vi to nemate ispred sebe i mislim da vam to neće biti potrebno. To je analiza iz juna 1998. godine, rekao sam to već. Govori se o području oko Komorana/Komorana gde je još uvek veoma napeto, i to se odnosi na... mogli bi da se toga setite ako ste bili tamo – povratni put u Prištinu/Prištinu kada su ljudi išli u obilazak civilnog i vojnog aerodroma. Tamo se nalazilo 15 aviona tipa MIG postavljenih u dva reda u kojima su leteli i dobijali obuku u borbenim vazдушnim patrolnim misijama nad Prištinom/Prištinu u toku sumraka i rane večeri. Da li se sećate toga? Da li ste bili tamo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Sećam se da su u ranoj fazi konflikta Vazdušne snage Vojske Jugoslavije imale vazdušne letove nad Prištinom/Prištinu.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li su koristili helikoptere?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: VJ je imala mali broj helikoptera. Ja mislim da sam jedan video kod Mitrovice/Mitrovič. Bilo je izveštaja da se helikopteri koriste za napade na različita sela.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Nikada nije... izvinite, izgubio sam reč... potvrđeno. Hvala vam. Nisu mogli da se potvrde ti izveštaji, jer do trenutka kada počnete da razgovarate sa ljudima koji su bili izloženi bombardovanju bilo koje vrste, priča bi postajala neverovatnija od one o pecarošu i ribi.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Zadnji red u tom izveštaju je ono o čemu želim da vas pitam. Autor kaže da ovi borbeni letovi, iako se radilo o obuci, nisu bili nešto novo na Kosovu/Kosovu. To je bio ne baš suptilan psihološki pritisak. Da li je to bila svrha?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je razumna pretpostavka, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Molim vas da nam pomognete. Recite nam gospodine Crosland ako znate neku, kakve su još psihološke operacije sprovodile Srpske snage u periodu kojim se mi bavimo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pretpostavljam da su se služili mrežom komunikacija kako bi je emitovali albanskom stanovništvu, što je sasvim razumljivo zašto su ga koristili.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: A same njihove akcije su bile takve da možete da razumete da su oni... širili psihološke strahove...

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Oh, da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: ...na stanovnike Kosova/Kosovë.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Svakako.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da sam o tome govorio u Generalštabu VJ kao o štetnom načinu upotrebe snaga.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mogu li sada da pređem na... daleko od obaveštajaca na jedno ili dva pitanja u vezi OVK.

ADVOKAT TOPOLSKI: Časni Sude, ne znam da li planirate još jednu pauzu? Časni Sud me je pogledao značajno. Nisam siguran da li to znači da je vreme za pauzu?

SUDIJA PARKER: Mi ćemo napraviti sada pauzu ako vam to odgovara?

ADVOKAT TOPOLSKI: Časni Sude, ja sam potpuno u rukama Suda. Možda bi gospodinu Croslandu dobro došla pauza, a možda i prevodiocima. Ja mogu da kažem da ću završiti sa svojim ispitivanjem svakako pre kraja današnjeg zasedanja imajući na umu da se stvari ne ponavljaju.

SUDIJA PARKER: Imaćemo sada pauzu, a sa radom nastavljamo u 12.50 časova. Postoji razlog za nešto dužu pauzu od uobičajene.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Topolski?

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Crosland, moja je greška, nije vaša. Obojica bi trebali da napravimo pauzu posle mog pitanja...

prevodioci: Molimo vas da uključite mikrofon.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: ...i vašeg odgovora kako bi pomogli da se prevede.

ADVOKAT TOPOLSKI: Časni Sude, sada mi kažu da ne dobijaju prevod na albanski jezik. Sada ga ima.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Crosland, stali smo kod OVK. Mogu li molim vas da vas ovo pitam: Da li su vam bili poznati naoružani Albanci koji su učestvovali u borbama ali koji nisu bili deo OVK nego neke druge organizacije?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Gospodine, kao što sam napomenuo, u Mališevu/Malishevë je bilo stranih državljana koje sam video. Koliko ja znam, to je bio jedini put da sam video nekog ko nije bio albanske pripadnosti.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da bi bilo jasno, moje pitanje je bilo usmereno baš na Albance. Vi niste znali ni za jednu vojnu ili paravojnu organizaciju koja je učestvovala u borbama u to vreme izvan sastava OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno. Nisam znao ni za jednu, ne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Želeo bih da sada pogledate jedan paragraf u vašoj drugoj izjavi gospodine Crosland, i želim da vam pomognem oko toga.

ADVOKAT TOPOLSKI: Molim vas da gospodinu Croslandu date jednu kopiju njegove izjave. Ja znam da gospodin Hasan ima kopije na raspolaganju. Nadam se da ne krademo kopiju gospodina Cayleya.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Crosland, molim vas da to identifikujete kao jednu od vaše tri izjave koje ste dali MKTJ. Videćete datum koji se nalazi na kraju prve strane - 7. Oktobar 2000. godine?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tako je gospodine, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mogu li da vas zamolim da pređete na treću stranicu od ukupno jedanaest. Pre svega paragraf broj 9: "Na osnovu mog bavljenja OVK i saznanja o njihovim brojnim operacijama, ne mislim da je njihov Glavni Štab imao efektivnu kontrolu nad čitavom organizacijom. Predaniji i odlučniji komandanti zona OVK su izvodili dejstva u svojim područjima sa odsustvom sprovođenja naredbi više komande." A onda stoji ime: "Ramush Haradinaj na zapadu, Remi [Rrustem Mustafa] i Drini [Ekrem Rexha] izrazito samostalni lokalni komandanti OVK". Za ubuduće... recite da li je ovo procena svih vaših kontakata sa OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da bi se sa ovim komentrom koji ste pročitali ja složio, da, koji važi za to vreme, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Možemo li onda da pogledamo zadnje dve ili tri rečenice u istom paragrafu ali na sledećoj stranici, i želim da vi potvrdite da li je to zaista vaše mišljenje: "Ja nisam upoznat sa postojanjem bilo kakve pisane doktrine OVK ili sa sposobnošću te organizacije da nametne disciplinu, posebno kada se govori o krivičnim delima i sprečavanju istih, niti sam upoznat sa tim da li je neko od komandanata OVK ikad naredio kriminalne napade." Da li stojite iza ovoga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da je to... to je bio moj komentar u to vreme i... da. Mislim da je to tačan komentar, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da pređemo onda na pitanje samog Lapušnika/Llapushnik. Gospodine Crosland, ima li smisla da vas pitam koliko ste puta u periodu između marta i jula meseca [1998. godine] vi bili u selu ili u njegovoj okolini?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mogu samo da kažem da je to bilo mnogo puta.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Nekada nam je bilo dozvoljeno da uđemo u selo, a neki put nije.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mogu li da vas ovo pitam: onda kada vam je bilo dozvoljeno da uđete, da li vam je neko predstavljen ili da li ste se tamo sastali sa nekim od vojnika OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Jesam sa nekim od vojnika koji su patrolirali tim područjem, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Pretpostavljam da je ovo pitanje rogobatno, ali sam siguran da ćete shvatiti zašto vas to pitam. Da li vam je pokazan raspored snaga OVK u selu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. Bilo je nekoliko uočljivih rovova koji su predstavljali odbrambene položaje.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li su se nalazili na različitim položajima u okolini sela?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, koliko se ja sećam, na određenim visovima u blizini tog sela, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U toku vaših kasnijih poseta, da li ste sretili iste ili druge vojnike OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja... ja mislim da mi je veoma teško da tačno odgovorim sa da ili ne, da budem iskren.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Vi naravno možete da srećete ljude a da nikad ne saznate njihova imena ili bilo šta drugo osim da ste ih sreli. Mislim, da li se uopšte sećate sada, a znam da je teško posle toliko godina, da li ste neku osobu više puta sreli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne na ovoj određenoj lokaciji, ne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li ste znali i da li možete da pomognete časnom Sudu oko rasporeda Srpskih snaga oko Lapušnika/Llapushnik u bilo kom periodu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Glavni položaj im je bio u Komoranu/Komoran. Tu se uglavnom nalazio položaj MUP-a zajedno sa raznim drugim elementima.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li su Srpske snage imale mogućnost da odatle bombarduju selo sa njihovog položaja koji ste vi videli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne sećam se... da. Kasnije je postojao jedan položaj VJ gde se nalazila artiljerija, da, preme jugu, jugu-jugoistoku. Mislim da se nalazio položaj na jednom brdu.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Crosland, ja razumem vaše poteškoće, ali možete li da nam nekako pomognete i da kažete kada ste to videli, bar koji je to bio mesec?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da je to moglo da bude u periodu od jula do septembra meseca.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ono što mi razumemo u vezi sa Lapušnikom /Llapushnik jeste da ga je OVK nesumnjivo prepustila Srpskim snagama sigurno 28. jula [1998. godine], a vi ste zar ne bili tamo, bili na tom području i videli nesumnjivo brojne Srpske snage. To je tačno, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Veoma ste precizno odgovorili, ako mogu to da kažem, na pitanje gospodina Mansfielda u vezi logora ili šta je već u

Lapušniku/Llapushnik. Spominjan je i zatvorenički logor u Glogovcu/Gllogoc, setićete se to gospodine Crosland. Ako treba da se podsetite ponovo, to se nalazi u tabulatoru broj 20 vaših dokaznih predmeta.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Hvala vam.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Radi se o jednom telegramu i u paragrafu broj 8, negde na njegovoj polovini u rubrici "Bezbednost" kaže se da se priča o postojanju logora OVK u Glogovcu/Gllogoc, ali da ju je nemoguće dokazati. Da li ste ikada bili na mestu koje može da se opiše kao zatvorenički logor?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U Glogovcu/Gllogoc postoji industrijska zona u kojoj možda... mogla je biti upotrebljena kao zatvorenički logor. Mi smo kasnije razgovarali o tome da su Srpske snage bezbednosti to koristile kao zatvorenički logor. Kada sam ja pokušao da uđem u to područje, sasvim logično je da mi nisu dozvolili pristup iz već nekog razloga.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ne želim da vam pravim problem sa previše dokumenata, ali u paragrafu broj 21 vaše druge izjave, a mislim da se ta izjava i nalazi ispred vas, sa njima, ako govorite tu o istom mestu "Fabriku u Glogovcu/Gllogoc je koristio MUP, i to je očigledno bilo mesto gde su se odvijale sumnjive radnje, ali mi nikada nije dozvoljeno da odem tamo."

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Sada kad sam vam to pokazao, da li vidite da ste tu rekli nešto određenije, zar ne "...očigledno bilo mesto gde su se odvijale sumnjive radnje"?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa, kao što sam rekao Sudu, Snage bezbednosti su bile jako osetljive po pitanju da li smem da priđem blizu tog mesta, i iz toga onda može da se izvede zaključak.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li bi bilo pošteno da se kaže po pitanju logora u Lapušniku/Llapushnik gospodine Crosland, da do ovog predmeta i vašeg prisustva u njemu kao svedoka vi niste znali za tvrdnje o postojanju logora u Lapušniku/Llapushnik? Da li je to tako?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je gospodine tačan komentar, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mogu li onda da vas pitam na kraju, i nadam se da će da bude kratko, neka opšta pitanja, koja imaju veze sa vašim tamošnjim iskustvom. Prvo je ovo: mi smo veoma rano čuli u ovom predmetu od jednog diplomate, od gospodina Kickerta da budem precizan, o onom što je on opisao kao napetost između OVK i političke stranke DSK. Da li ste vi znali za takvu vrstu napetosti u tom periodu na Kosovu/Kosovë ?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je politički komentar onih koji su se bavili političkom stranom događaja o tome da se pojavila neka vrsta tenzije između ta dva elementa. Kao što vam je dobro poznato, moj posao je bio da pratim vojni deo svega, ali postojalo je povezano političko i vojno krilo jedne bujajuće stranke.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Svakako. Mogu li da vas pitam o samom zatvaranju, i pozivam vas da to razmotrite gospodine Crosland na osnovu situacije sa kojom ste se vi redovno sretali, imajući u vidu prirodu same pobune kao i prirodu srpskog odgovora - te tri stvari. Aktivnosti pobunjenika koji su zaustavljali pojedince, ispitivali ih,

hapsili, zatvarali, da li bi sve to samo po sebi bilo tipično za ovakvu vojnu situaciju, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To njihovo postupanje jeste bilo tipično za takvu vojnu situaciju, da. Ja ne bih rekao za svaku vojnu situaciju.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Naravno da ne. Gospodin Mansfield vas je prilično ispitivao o Severnoj Irskoj. I tamo se to događalo, zar nije?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, jeste. Ja bih hteo da napravim veliku ogradu ukoliko bi neko tvrdio da Severna Irska i akcije Britanske armije imaju bilo kakvu povezanost sa akcijama OVK i Srpskih snaga na Kosovu/Kosovë.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Pa...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Na to bi uložio veoma snažan prigovor.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Crosland, to mi svakako nije bilo na umu.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Jako mi je drago da to čujem.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: I za kraj samo ovo: nema sumnje da se svakako sećate da ste svedočili u *Predmetu Milošević*. Gospodine Crosland, sećate se...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, izvinjavam se.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mogu li da vam pročitam... kopije toga smo podelili, u pitanju je samo paragraf - na strani broj 8013 transkripta sa suđenja.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Hvala vam.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Na kraju strane broj 8013, mislim da je pitanje postavio sam gospodin Milošević. To je: "Da li je nesporno da su ciljevi napada ili mete bili pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova, pripadnici vojske, kao i civili, Srbi, Albanci, Muslimani i pripadnici drugih etničkih zajednica?" Ovo pitanje se odnosilo na 1998. godinu. Milošević nastavlja dalje: "Oni su ubijani, kidnapovani, pljačkani. Da li ste znali za to? Da li ste znali za to?" Mogu li da pročitam vaš odgovor i da vas pitam da li još uvek to mislite gospodine Crosland: "Da gospodine Miloševiću, znao sam za to. Morate da stavite to u kontekst onog što su radile vaše Snage bezbednosti, jer sam video 200, 300 do 400 sela koja su srušena sa zemljom. Onda nije nepravilno da se ljudi svete. Plašim se da reč "pomirenje" na Balkanu nije poznata kao reč "osveta". Više "osvete" a manje... malo više "pomirenja" a manje "osvete" i bilo bi mnogo bolje svuda unaokolo. Više pomirenja i manje osvete." Da li stojite iza toga gospodine Crosland?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, stojim iza toga, i mislim da sam to rekao tokom mog boravka ovde pred Sudom. Ako bih mogao da se vratim na prethodnu tačku. Kada sam se vratio na Kosovo/Kosovë posle sukoba, otišao sam u zatvor u Istoku/Istog, u mestu Dubrava/Dubravë, to je u zapadnom delu Kosova/Kosovë, severoistočno od Peći/Pejë, i tamo sam sa još jednim ili dvojicom ljudi otkrio čitavu gomilu dokaza koji su ukazivali na to da je bilo naređenja o ubistvu brojnih Albanaca. Zato se nadam da će obe stvari da se stave u kontekst. Ja sam pokušavao da na pravilan i iskren način izvestim o prilično gadnim incidentima koji su se dešavali na svim stranama. Samo sam želeo to molim vas da dodam.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: To je... to je zabeleženo gospodine Crosland, a sa moje strane ja vam se zahvaljujem na vašem strpljenju i na pomoći koju ste nam pružili. Veoma sam vam zahvalan.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Topolski. Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY- SMITH: Nemam pitanja.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Gospodine Cayley?

TUŽILAC CAYLEY: Samo nekoliko pitanja, časni Sude.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC CAYLEY

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, biće vam drago da čujete da ćete se danas vratiti kući i da nećete morati da se vratite u ponedeljak jer ja imam samo nekoliko pitanja. Možda i sudije imaju neka pitanja za vas. Dali ste komentar na pitanje gospodina Topolskog pre nekoliko trenutaka, i ja ću da pročitam vaš odgovor u kome ste rekli da ćete da se usprotivite ukoliko se akcije Britanske armije uporede sa akcijama OVK i Srbije na Kosovu/Kosovë. Na koji način se razlikuju akcije OVK i Srba na Kosovu/Kosovë od akcija Britanske armije u Severnoj Irskoj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Iskreno, ja to čak ne bi zajedno stavio ni u istu rečenicu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možete li da kažete zašto... kako su te operacije vođene? Koja je bila razlika u postupanju tokom preduzimanja operacija? Znam da je to za vas očigledno, ali ako bi mogli da objanite Sudu razliku između operacija OVK i Srba na Kosovu/Kosovë i operacija Britanske armije u Severnoj Irskoj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da ne postoji... da ne postoji bilo kakva veza. Operacije koje je izvodila Britanska vojska u Severnoj Irskoj su bile sprovedene u skladu sa mandatom koji im je legalno bio dodeljen. Da, i tamo su pravljene greške, kao što to svi mi znamo i toga smo svesni. Ali da... u bilo kom obliku ili formi stavite te dve operacije zajedno, ja o tome onda uopšte ne bih ni vodio razgovor. Tačka.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kako su vođene operacije OVK i Srba na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam upravo govorio sa zastupnikom Odbrane, bilo je mnogo prostora za odmazdu upravo zbog veoma teške prirode Srpskih operacija. To ne znači da je odmah dozvoljeno preduzimanje kontra-operacija. Ali na Balkanu ljudi na taj način rešavaju svoje poslove. To je prilično brutalno, i mislim da smo svi toga svesni. Ja sam pokušao, kao što sam rekao ovde, da izvestim o... da o obe strane izvestim tačno, pravedno i jasno i da to iznesem relevantnim ljudima, a u mom slučaju Vojsci Jugoslavije, da izvesne akcije koje su preduzeli neće nikako da reše nered koji još uvek, kao što znamo, i dalje traje.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ranije ste odgovorili na pitanje gospodina Mansfielda a ticalo se karakterizacije OVK kao snage, i vi ste dali komentar, i ja sam to

sačuvao: "OVK je sebe prikazivala na različite načine. Sve vreme je sebe dobro prikazivala." Šta ste hteli sa tim da kažete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Za potencijalno lako naoružanu snagu, a svakako početkom 1998. godine, kao što sam već rekao pred Sudom, oni su naučili lekciju da se ne izlažu otvorenoj borbi već da koriste ono što mi zovemo taktikom "pucaj i beži". I oni su to sproveli sa priličnim uspehom, a srpski gubici su bili sasvim jasni.

TUŽILAC CAYLEY: Hvala vam gospodine Crosland. Časni Sude, nemam više pitanja.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Cayley. Drago mi je što mogu da vam kažem da ste završili sa vašim svedočenjem i da ste slobodni da se vratite svojim ranijim aktivnostima. Želeli bismo da vam se zahvalimo na pomoći koju ste pružili Pretresnom veću.

SVEDOK CROSLAND: Hvala vam časni Sude.

SUDIJA PARKER: Ukoliko nema drugih stvari, čini se praktično da sada prekinemo sa radom tokom vikenda.

TUŽILAC CAYLEY: Da.

SUDIJA PARKER: Onda ćemo sada da prekinemo sa radom. Rečeno mi je gospodine Cayley... ako možete samo za trenutak tamo da sačekate. Hvala vam.

TUŽILAC CAYLEY: Izvinjavam se časni Sude. Reč je samo o dokaznim predmetima.

SUDIJA PARKER: Da li su ponuđeni na usvajanje?

TUŽILAC CAYLEY: Ne. Izvinjavam se. Podsetio me je gospodin Younis. Možemo li da to zbog jednostavnosti uvrstimo u spis kao jedan dokazni predmet, jer se karta nalazi u tabulatoru broj 1. Dakle, od tabulatora broj 1 zaključno sa tabulatorom broj 42, kao jedan dokazni predmet Tužilaštva. Ja ne znam koji je sledeći broj.

sekretar: Ne želite posebne brojeve za svaki tabulator nego samo jedan broj?

SUDIJA PARKER: Jedan broj dokaznog predmeta za ceo registrator.

sekretar: Puno vam hvala. Dakle, to će biti P92 za ceo registrator, od tabulatora broj 1 do tabulatora broj 42.

TUŽILAC CAYLEY: Molio bih vas časni Sude da se ovaj dokazni predmet drži pod pečatom.

SUDIJA PARKER: Dokazni predmet P92 se uvrštava u spis, registrator dokumenata u celosti, i oni će se nalaziti pod pečatom. Ako je to sve, sada ćemo da prekinemo sa radom do ponedeljka u 14.15 časova. Oh, u ponedeljak u 16.00 časova, zbog toga što će sudnicu koristiti drugo Pretresno veće kako bi izreklo presudu u 14.15 časova. Tako da ćemo plašim se odloženo početi u 16.00 časova. Do ponedeljka.

Sednica završena 13.20 h.

Nastavlja se u ponedjeljak, 17. januara 2005. godine u 16.00. h.

Fond za humanitarno pravo

